

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

СЕРЕДА 8 вересня 2004 року

№ 166 (3416)

Щоб нам знову не довелося замовляти молебні й панахиди за втраченими перспективами, всеохопну відповідальність має і повинна продемонструвати Верховна Рада України

Виступ Голови Верховної Ради України Володимира ЛИТВИНА під час відкриття шостої сесії Верховної Ради України четвертого скликання 7 вересня 2004 року

Шановні народні депутати!

Шановні кандидати у Президенти України!

Шановні Прем'єр-міністре, члени уряду!

Шановні представники судової гілки влади!

Шановні журналісти!

Шановні присутні!

Україна вступила у вирішальну фазу пошуку свого загальнонаціонального імені й обличчя, які, власне, уособлюватимуться з Україною щонайменше наступні п'ять років.

Нинішні президентські вибори для нас — це не тільки і не стільки реалізація за демократичною процедурою суспільного запиту на нового лідера держави. Для України це зміна влади, політичних епох, це перехід до нового етапу вітчизняної історії.

Якщо ж враховувати й те, що українська політика є надто персоніфікованою, що на Президента покладаються усі надії і до нього адресуються усі невдоволення та претензії, то йдеться фактично про вибір нашого майбутнього.

За доленосністю цей момент істини можна зіставити з серпнем—груднем 1991 року, а за суспільно-політичною напруженістю — з подіями та процесами кінця 80-х — початку 90-х років минулого століття.

Щоб суцільно збурене українське «сьогодення» не обернулося черговим втраченим історичним шансом для країни, щоб у запалі передвиборних змагань та зіткнень не було висмикнуто вісь, на якій вибудовується наше життя, щоб нам знову не довелося замовляти молебні й панахиди за втраченими перспективами, всеохопну відповідальність має і повинна продемонструвати Верховна Рада України.

(Закінчення на 2-й стор.).

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Сприяти всіма засобами свідомому формуванню громадянами своєї волі

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Ранкове засідання 7 вересня

Шоста сесія Верховної Ради четвертого скликання відкрилася в урочистій обстановці на зламі української історії. Передусім це визначається виборами Президента України, можливими політичними реформами в країні та магістральними шляхами розвитку її економіки.

У відкритті сесії взяли участь уряд України на чолі з Прем'єр-міністром, керівники державних, конституційних установ та громадських організацій, кандидати на пост Президента України, гості.

З промовою на сесії виступив Голова Верховної Ради Володимир Литвин, який зробив глибокий і всебічний аналіз сучасного політичного моменту в державі та наголосив на особливій відповідальності парламенту на даному етапі. Щоб не залишилися порожнім звуком слова депутатської присяги. **(Виступ публікується в газеті.)**

Сесія проголосувала за часткові зміни порядку денного першого пленарного засідання. Було прийнято рішення працювати у пленарному режимі до 12 години, решта часу — у фракціях і комітетах. Повні пленарні робочі дні почнуться з середи.

Потім народні депутати 260 голосами затвердили весь порядок денний шостої сесії Верховної Ради, до якого включено понад 1300 законопроектів, які мають бути розглянуті до середини січня 2005 року.

За постанову про тимчасову спеціальну комісію Верховної Ради України з питань моніторингу реалізації законодавства про вибори Президента України проголосували 239 народних депутатів, в основному з опозиційних фракцій. Комісію очолить Голова Верховної Ради Володимир Литвин.

(Закінчення на 2-й стор.).

Дайте нам працювати, ми не хочемо іти в «тінь»

Під таким гаслом учора близько тисячі таксистів пікетували Верховну Раду України. Тут зібралися представники профспілки таксистів із Миколаївської, Житомирської, Івано-Франківської, Черкаської, Рівненської, Вінницької, Чернігівської та інших областей. Учасники пікету тримали плакати з написами: «Депутати, не приймайте драконівських законів», «Руки геть від приватного таксі»... Раніше таксисти провели мітинг біля Річкового вокзалу. Присутні протестували проти прийняття закону про запровадження касових апаратів у автомобілях. Вони стверджують, що це призведе до монополізації ринку таксі, погіршення якості послуг, збільшення в середньому на 30 відсотків тарифів на перевезення пасажирів, масового «відходу в тінь» таксистів і, як наслідок, до зменшення надходжень у бюджет. Якщо парламент не прислухається до їхніх вимог, таксисти мають намір улаштувати масову акцію протесту, перекривши дороги у столиці.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

* * *

Кілька тисяч таксі не вийшли вчора на звичні маршрути й у Харкові. Вони «стали на ручник» на центральній площі міста, протестуючи в такий спосіб проти монополізації галузі. Водії кажуть, що не бажають втрачати роботи, що годує їхні родини. Вони вважають, що не порушують законодавства про підприємництво, справно платять єдиний податок, а встановлювати в машини лічильник чи касовий апарат для них надто невигідно, **повідомляє наш власний кореспондент Микола КОСИЙ.**

ВІДЛУННЯ ТРАГЕДІЇ

Пам'ять жертв теракту в Беслані

вчора опівдні вшанувала Україна хвилиною мовчання

На одну хвилину зупинився рух усього транспорту в населених пунктах, припинилася робота в органах державної влади і місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях (крім підприємств, де цього не допускає технологія виробництва). Скорботною паузою було перервано ефір на всіх вітчизняних теле- і радіоканалах.

У дні жалоби, оголошеної в Росії, у російському посольстві в Україні відкрита книга співчуттів у зв'язку з трагедією в Беслані. Заупокійне богослужіння за жертвами тероризму в Беслані провели вчора представники УПЦ (КП) у Михайлівському Золотоверхому соборі.

* * *

Народні депутати — члени депутатської групи «Демократичні ініціативи — Народовладдя» перерахують свій тижневий заробіток у Фонд постраждалих від терористичного акту в північноосетинському місті Беслані. Про це заявив учора співголова депутатської групи, голова партії «Єдина Україна» Богдан Губський.

За його словами, трагедія терору, що її нині переживає сусідня держава, давно переросла межі і кордони, стала справді вселенською бідою, яка стукає в кожну оселю, в мозок і серце кожної людини, загрожуючи усій цивілізації.

Від імені депутатської групи «Демократичні ініціативи — Народовладдя» Богдан Губський висловив щирі співчуття родинам і близьким жертв беcланської трагедії.

Дітей Осетії лікуватимуть в Одесі

Одеський міськвиконком запропонував допомогу в лікуванні, оздоровленні та психологічній реабілітації дітей, що потерпіли в результаті терористичного акту в Беслані, у кращих медичних та спеціалізованих закладах міста. Про це міський голова Руслан Боделан повідомив у телеграмі, відправленій на адресу Президента Північної Осетії Олександра Дзасохова. В посланні також висловлено співчуття народові цієї республіки від імені мешканців багатонаціональної Одеси та гостро засуджено жахливий злочин терористів.

Допомога потерпілим від теракту

Мерія Ялти готова прийняти на курс реабілітації в санаторіях Південного берега Криму 20 дітей, потерпілих від теракту в Беслані, а також осіб, які їх супроводжують. Таке запрошення від імені міської адміністрації на нараді в міськвиконкомі висловив мер Ялти Сергій Брайко.

Викупимо Шевченка з Парижа?

У Парижі виставлено на аукціон пам'ятник Тарасу Шевченку роботи скульптора Олександра Архипенка — того самого, який виготовив бронзовий монумент Кобзаря для Вашингтона.

Свого часу цей пам'ятник замовив француз українського походження, котрий добивався його встановлення в Парижі. Однак там встановили інший монумент — роботи скульптора Лисенка. Той, хто замовляв роботу в Архипенка, а був він професором Сорбонни, викупив пам'ятник. Понад десять років він зберігався у нього вдома. Два роки тому професора не стало. Його дружина, родове коріння якої на Вінниччині (дотепер спілкується з родичами), виставила скульптуру Кобзаря на продаж.

Каже, нема за що жити, тому й пішла на таке. Хоча має від того купу неприємностей, бо українська громада її засуджує...

Тим часом у Вінниці уже два роки як прийняли рішення про спорудження пам'ятника Шевченку. Визначено місце для його встановлення. Проте два конкурси на кращий проект не дали результату: комісія відхилила всі пропозиції. А Шевченка знову треба викупляти з неволі.

Подробиці історії — у наступному номері газети.

Сьогодні — Міжнародний день солідарності журналістів

Ця розкрита книга — пам'ятник журналістам, які загинули під час висвітлення воєн та міжнародних конфліктів. Установлено його на Ерлінгтонському кладовищі поблизу Вашингтона. «Той, хто каже правду, несе факел», — такі воістину справедливі слова вибито на мармуровій сторінці книги.

Фото Поліни СЕРЬОДКІНОЇ.

Футбол. Чемпіонат Європи серед молодіжних команд (U-21). Відбірковий цикл. Група 2. Алмати. 7 вересня. Казахстан—Україна. 0:1. Гол: Алієв, 68

Щоб нам знову не довелося замовляти молебні й панахиди за втраченими перспективами, всеохопну відповідальність має і повинна продемонструвати Верховна Рада України

Виступ Голови Верховної Ради України Володимира ЛИТВИНА під час відкриття шостої сесії Верховної Ради України четвертого скликання 7 вересня 2004 року

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

(Початок на 1-й стор.).

А такі її дії протягом шостої, втім, як і усіх наступних сесій, будуть можливими лише тоді, коли вона врешті-решт випростається на весь контур свого конституційного призначення. Коли кожен з нас чітко усвідомить, що Верховна Рада за своєю загальнонародною сутністю і конституційною спрямованістю сьогодні, як ніколи досі, постає у державі тим українським непохитним Капітолієм, якому судилося саме у цей історичний відрізок часу визначати і утримувати демократичний вектор розвитку країни.

Утримувати і зміцнювати на противагу тим, хто волів би бачити й надалі дерево української демократії у вигляді обструганого стовпа, на якому ледь животіє декоративний пагін законодавчої гілки влади.

На противагу тим, хто з незбагненною послідовністю виставляє свій парламент на глум в Україні та за її межами, не бажаючи, очевидно, зрозуміти, що таким чином виставляє на посміховище свій народ. На противагу тим, хто дуже хоче, щоб Верховна Рада скніла на узбіччі державотворчих процесів, переймаючись здебільшого суперечками й продукуванням прохідних законів.

Ми перебуваємо сьогодні у тій точці владного міжсезоння, яка відкриває сприятливі можливості для самоорганізації, відвоювання і зміцнення властивих парламенту позицій. Верховна Рада чогось буде варта тоді, коли матиме позицію. Колективну, консолідовану, відповідальну позицію. І відстоюватиме її.

Для цього треба відкинути штучно нав'язаний поділ народних депутатів, внаслідок якого вони у багатьох випадках силоміць «приписані» чи «завербовані» у протилежні табори і вимушені брати участь в «обрядах» протистояння. Для цього треба перестати видавати безпринципність за політичний професіоналізм, відійти від балансування на власних інтересах і зробити ставку на народ, не бути політичними «кріпаками».

Нині, як ніколи, потрібне цивілізоване співіснування фракцій і груп, більшості та опозиції. При цьому критично важливим є розуміння того, що опозиція не тільки засвідчує демократичний імідж України, а й захищає її від революційних вибухів. Насамперед ліва опозиція. Бо за умов розколу українського суспільства за багатьма ознаками й критеріями, його майнового та духовно-морального розшарування, у нас майже не залишається місця для зваженості й поміркованості.

Опозицію не можна «виштовхувати» із суспільного життя ще й через те, що вона повинна бути у полі зору громадян, під їх контролем. Що означає для неї бути відповідальною опозицією.

За великим рахунком, йдеться про те, що ми повинні рішуче відкинути нав'язану ганебну практику поділу народу на «своїх» і «чужих» через поділ парламенту на ворогуючі табори. Відкинути відкритою особистою позицією, практичними діями. Щоб не залишалися порожнім звуком рядки депутатської присяги про самовіддане служіння Україні та її народу, а ставали своєрідним катехізисом нашої гідності, честі та совісті.

Не зробимо цього у такий найбільш сприятливий період, продовжуватимуться у сесійній залі й поза нею та ж суцільна війна нервів, ті самі знесилюючі розводки й розборки, нівелювання інституту парламентаризму.

До того ж незалежно від того, хто стане президентом. Бо вже за усталеною сумнозвісною традицією він намагатиметься підім'яти Верховну Раду, вишикувати і вирівняти законодавців під свій ранжир. Відтак про демократію будемо знову переважно говорити.

Шановні колеги!

У своїй сукупності викладене можна і, на мою думку, потрібно кваліфікувати як першу і головну особливість цієї сесії.

Друга її особливість полягає у тому, що момент вибору загострює суспільний запит на правду — правду про сьогодення та завтра України. На відповідальну правду, яка не зводиться до пошуку винних чи пов'язування усіх проблем винятково з діяльністю нинішнього Президента або уряду.

Оскільки так чи інакше, різною мірою, але більшість з нас у певні періоди були чи є причетними до багатьох державних рішень та їх практичного втілення.

А отже, наважуючись сказати непідйомну правду, ми насамперед повинні бути прилюдними і об'єктивними.

Виразно, а не виборчо-кон'юнктурно бачити шанси, виклики, ризики і загрози, які сьогодні постають перед Україною.

Головне — не допустити сезонного розпродажу України, керованої ізоляції України і, як наслідок, — вибуху неконтрольованих емоцій.

Наголошувати на цьому особливо доводиться через те, що більшість можливих загроз національній безпеці, зокрема, визначених нами у Законі «Про основи національної безпеки України», із потенційних переходять у розряд реальних. У тому числі й через те, що у передвиборній боротьбі національна безпека як така відсувається на другий план, підміняється просто боротьбою за лідерство.

Що мається на увазі?

У внутрішньополітичній сфері — це порушення з боку органів державної влади та місцевого самоврядування Конституції і законів України, прав і свобод людини і громадянина; недостатня ефективність контролю за дотриманням вимог Конституції і законів України; загроза проявів сепаратизму і розколу країни; структурна та функціональна незбалансованість політичної системи суспільства, нездатність окремих її ланок до оперативного реагування на загрози національній безпеці, поглиблення прірви між владою і суспільством, між владою і людьми.

Усе це робить хиткою і надто вразливою українську демократію.

У соціальній та морально-духовній сфері загрози полягають у тому, що Україна виживає, прирікаючи на вимирання слабких, що на життєвій поверхні утримується лише той, хто сам собі стає сторожем душі, що злодійська приватизація і тотальна корупція підірвали залишки трудової моралі, вбили віру в те, що справедливою працею можна розбагатіти, а не тільки вижити.

Сюди ж можна віднести спекуляцію патріотизмом.

Дуже добре бачить ці загрози Павло Загребельний, з болем констатуючи: «Вмирає народ, а з ним вмирає його мова і його слід на землі. І не порятує ніякий найвищий розвиток економіки, техніки, споживацьких витребеньків... Бо занепад душі народної не відшкодуєш ніякими багатствами, ніяким могуттям».

Надсерйозним викликом національній безпеці є прогресуюча розконсолідованість українського суспільства.

В економічній сфері проблеми національної безпеки зведено до дискусій щодо реальності чи надуманості тези про українське «економічне диво». Натомість майже нічого не говоримо про критичний стан основних виробничих фондів у провідних галузях промисловості, агропромисловому комплексі, системах життєзабезпечення.

Не менші загрози приховує у собі бюджетна політика — починаючи з прогнозів та планування і закінчуючи «заначками» та тіньовими пасьянсами.

Країні потрібна прозора бюджетна політика. Країні потрібен бюджет зростання, а не виживання. Бюджет, який співвідноситься хоча б із мінімальними суспільними потребами. Бюджет зі стартовою цифрою не менш як у 100 млрд. на 2005 рік. Приємно, що цю позицію настійно проводить у життя Прем'єр-міністр України. Тим паче що співпраця Верховної Ради та Кабінету Міністрів, яку треба зміцнювати і нарощувати, дозволяє виходити на погоджені бюджетні рішення.

Важливим і принциповим є те, що він не повинен бути заручником президентської кампанії.

Давайте жити за законами, за тим же Бюджетним кодексом, а не чекати вказівки, яку спустить нам новий Президент.

Якщо діяти за такою логікою, то потрібно на два-три місяці зупинити все життя в Україні і продовжувати абсолютизувати президентський мандат.

Найсерйознішої кваліфікованої розмови потребує питання щодо специфіки економічної інтеграції України та її ризиків для національної безпеки.

Розуміючи економічну інтеграцію, насамперед на російському напрямі, як імператив часу, ми разом з тим політично і законодавчо маємо чітко визначити — який рівень проникнення іноземного капіталу та зарубіжних власників в економіку країни є прийнятним з погляду національної безпеки? Де та межа, за якою економічна інтеграція переходить у політичне домінування над нами, що несе з собою ліквідацію чи поглинання суверенної держави?

Не менш важливо вирізняти об'єктивні потреби поглиблення міжнародної співпраці та взаємодії від прагнення окремих політиків одноосібно змінювати вектори внутрішньої і зовнішньої політики, ставлячи власну країну, що називається, перед фактом.

Загалом у зовнішньополітичній сфері критичного значення набуває недопущення подальшого збайдужіння до України, реалізації стратегії ізоляції чи її міжнародного забуття.

Не секрет, що Україна залишається полігоном для відпрацювання технології демократизації політичного режиму. І що кампанія демократичного тиску на Україну спроможна не тільки вплинути на розстановку внутрішньополітичних сил, а й ускладнити процес подальшої демократизації країни і формування ефективної системи державної влади.

Поважаючи «поради стороннього», ми повинні виходити з того, що в наших національних інтересах продемонструвати здатність і бажання гарантувати вільні, прозорі і чесні президентські вибори. Тим самим ми засвідчимо свою волю бачити Україну в сім'ї європейських народів, що має стати фундаментальною основою нашого національного буття.

Не уникнути нам також політичної і законодавчої відповіді на питання про місце України в боротьбі з міжнародним тероризмом. Звикання до нього, рівно як і намагання ізолюватися та відсидітися, однаково небезпечні і недалекоглядні.

Окремо та особливо вже слід говорити про систему й практику українського судочинства як масштабну загрозу і виклик національній безпеці України.

Шановні народні депутати і гості Верховної Ради!

Третя особливість нинішньої сесії визначається безпосередньо місцем і роллю Верховної Ради у президентській кампанії.

Її завдання — максимально сприяти забезпеченню стабільності у державі в цей перехідний період, не допустити виникнення найменшого вакууму державної влади або рішень чи дій за принципом — «після нас хоч потоп», не дати розігратися в суспільстві неконтрольованим пристрастям, спрямовувати і утримувати виборчі змагання у демократичному руслі. І водночас підвищити рівень своєї діяльності, ефективно здійснювати законодавчу, установчу і контрольну функції.

Оскільки у виборчих перегонах уже перейдено точку повернення, то сьогодні маємо усі підстави повести мову і про висновки, і про уроки, що підлягають врахуванню на другому етапі цієї кампанії.

Зупинюся на принципових, як мені бачиться, узагальненнях і оцінках.

По-перше, і головне, залишаються незакритими надії на демократичні вибори. Хоча б з огляду на те, що з розвитком українського суспільства на нових засадах ускладнюються й демократичні процедури.

По-друге, кампанію багато в чому штучно зведено до протистояння, так би мовити, влади і народу, а вибір — з двох їх представників. Інші ж не менш штучно виштовхуються за виборче поле. Звужуються можливості вибору, що можна розглядати як витончену психологічну форму тиску на виборців. Взагалі нинішня практика боротьби за президентство є ознакою того, що переможці збираються йти протоптаною дорогою, у тому числі і стосовно Верховної Ради.

По-третє, за політичною і інтелектуальною насиченістю виборчі змагання не вийшли на рівень загальноукраїнської розмови, на що були сподівання, а в багатьох випадках приземлені до зведення рахунків між кандидатами і реагування на взаємні випади.

За таких обставин їх позиції нерідко міняють лише відтінки, а не сутність та глибину проблем, які потребують розв'язання.

Напрошується висновок, що команди кандидатів переграють власне кандидатів і нав'язують їм тактику поведінки, а деякі з них — технології «охудоблення» суспільства та чорного піару.

По-четверте, це зростання загрози розсварення і поділу країни. А звідси — загроза того, що переможець не буде мати загальнонаціональної підтримки.

По-п'яте, це втручання — відкрите й приховане — різних представників влади у виборчий процес. Показушна демонстрація прихильності до того чи іншого кандидата, яка у більшості випадків лише цим і обмежується, підриває авторитет і без того малопопулярної української влади, виставляє державу у непривабливому вигляді перед світом.

Не кажу вже про те, що це шкодить кандидатам на президентство, і дуже шкодить. Адже треба настільки бути відірваними від життя, щоб все ще жити ілюзіями, що влада впливає на суспільні настрої.

Втім, силою можна на якийсь час переконати, точніше — переламати, але важко та й майже неможливо утримати у такому переконанні.

По-шосте, це зухвале нехтування конституційними положеннями щодо рівності прав і можливостей кандидатів на доступ до електронних засобів масової інформації, яке спостерігається нині в царині і державного, і приватного загальнонаціонального та місцевого теле- та радіомовлення.

Навіть за наявності прогресивного базового законодавства. Навіть за умови розгортання архіважливого політичного процесу, яким є всенародна виборча кампанія. Навіть за існування можливостей необмеженого і прозорого контролю за інформаційними діяннями керівників, власників чи просто цензорів — поділ носіїв інформації на заклятих ворогів і своїх у дошку праведних речників став хибною наріжною аксіомою не лише місцевих телерадіокомпаній, а й загальнонаціональних телеканалів.

Чим при цьому керуються телерадіоменеджери, неважко зрозуміти. Однак яка надмотивація в діях їхніх кризових кураторів — незрозуміло. Адже в усі часи і епохи будь-яка інформаційна блокада чи інформаційне кілерство підносили на недосяжну висоту ореол страдника того лідера, кому було відмовлено у праві спілкуватися з народом. Саме така постать і отримувала багатомільйонну підтримку і співчуття від людей, які за своєю природою схильні до пожертви, а то й самопожертви в ім'я справедливості.

І, нарешті, сьоме: щиро поважаючи усіх кандидатів на пост глави держави, не можна не сказати, що така їх кількість — 26 — це результат спрощеного уявлення про роль і місце інституту президентства в Україні.

А також тема для роздумів щодо вдосконалення виборчого законодавства.

Зрозуміло, що загальнонаціональним органом з організації і проведення виборів Президента України є Центральна виборча комісія, територіальні і дільничні виборчі комісії. Але за обставин, що складаються, Верховна Рада повинна взяти на себе вже сьогодні таке:

— здійснення моніторингу з питань реалізації законодавства про вибори Президента України, утворивши для цього спеціальну парламентську комісію;

— виступити із відповідними зверненнями до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, закладів, установ і організацій, їх керівників, інших посадових і службових осіб, а також до журналістів, керівників засобів масової інформації, громадських об'єднань та організацій;

— виступити гарантом законодавчої і політичної безпеки всіх членів виборчкомів — від ЦВК до місцевих виборчих комісій, хто діятиме згідно з духом і буквою закону. Ми зобов'язані зробити все, щоб не були витоптані легітимні механізми зміни влади. Бо цим буде вистелено шлях до перевороту.

Ми зобов'язані не допустити перемоги за допомогою підтасовок чи сили, бо це обернеться ганьбою для країни.

Ми зобов'язані зробити все, аби не допустити виборів без вибору. Адже навіть у короткій та буремній новітній історії України наші громадяни мали можливість для вибору — і в 1991-му, і в 1994-му, і в 1999-му роках.

Президентом України має стати той, кого обере народ.

У своєму виступі з нагоди 13-ї річниці нашої державності Л. Кучма твердо і однозначно заявив: «Усе станеться так, як вирішить український народ».

Отже, у нас є всі підстави для переконаності, що так і буде!

Шановні колеги!

Специфічний четвертий відбиток на особливості цієї сесії накладатиме проблема політичної реформи.

У зв'язку з цим хотів би привернути увагу до деяких моментів, які досі не були предметом парламентської дискусії. А можливо, й дискусії загалом. І відповідно можуть вважатися новими елементами цієї надважливої теми, необхідність доведення якої до логічного завершення підтримують усі основні політичні гравці.

Насамперед це визначення того, який політичний устрій склався в Україні і що спричинилося до його формування.

Українські реалії з початку 90-х років можна накладати на процеси демократизації у країнах Латинської Америки, за яких президент отримував надзвичайно широкий мандат. Така практика визначається як делегована демократія.

Тоді, як пам'ятаєте, ми мали сплеск демократичних перетворень. Але він швидко почав затухати. Зіткнувшись з глибокими кризовими процесами в економіці та наростанням соціального невдоволення людей, політичні інститути та представницька влада різко загальмували у своєму розвитку. Більше того, вони почали передавати частину своїх повноважень Президентові, погоджуючись таким чином, що саме він має стати головною опорою нації. Це знайшло закріплення у Конституційному договорі, а згодом — у Конституції 1996 року. Натомість Верховна Рада почала дедалі менше виконувати функції представництва інтересів народу. Відповідно призупинилося формування партійної системи і політичного плюралізму.

Позитивним було те, що Президент зосередив у своїх руках необхідні важелі для коротко- та середньострокових реформ. І водночас ізолювався від суспільного тиску, каналізувавши його на парламент та Кабінет Міністрів, яким одноосібно керував.

Звісно, можна дискутувати з приводу того, що це дало країні. Але фактом є те, що гіперінфляцію врешті-решт було подолано, як і забезпечено вихід на поступове економічне зростання.

Водночас така система почала швидко давати збої і виявляти свої проблемні місця.

Назву лише такі з них:

— для структурних реформ потрібно мати широку підтримку, взаємопов'язану відповідальність законодавчої і виконавчої гілок влади. Це складно зробити за старої системи, коли чи не все замикається на главі держави;

— Верховна Рада увесь час не може виконувати функції приводного паса, працювати на підхваті, а відтак — починає втрачати лояльність до Президента, оскільки щонайбільше відчуває на собі суспільний тиск за обмеження можливостей;

— без відповідально діючої партійної системи та громадянських інститутів не забезпечується демократична консолідація суспільства. Мало того, за діючої політичної системи закон про вибори на пропорційній основі практично не працюватиме і надалі наочніше відчуватиметься відсутність незалежних ідеологічних позицій;

— дедалі більше дається взнаки відсутність суспільного контролю, особливо з огляду на те, що Президент визначально впливає на кадрову політику і безпосередньо контролює силові відомства;

— зростає непідконтрольність і безініціативність місцевої влади.

Якщо приймати запропоновану логіку аргументування необхідності внесення змін до Конституції, то ми неодмінно вийдемо на погоджене рішення.

Підкреслю: погоджене рішення.

Питання полягатиме лише в тому, коли і як це робити.

А для цього потрібні не ритуальні заклинання, а консультації, компроміси, узгодження позицій.

Спроби ж переламати до коліна Верховну Раду, простимулювати чи прошантажувати народних депутатів можуть обернутися лише протистоянням та суспільним збуренням. Цього допустити не можна.

Шановні народні депутати!

Хто стоїть високо і у всіх на видноті, а це — і парламент, не повинен дозволяти собі поривчастих рухів. Нині ці слова треба настійно адресувати всім, хто так чи інакше причетний до формування політичної погоди в Україні сьогодні та її прогнозів на завтра.

Усі ми повинні спільно наближати час, коли виваженість, поміркованість та відповідальність візьмуть, нарешті, гору над скороминущими устремліннями та амбіціями, емоційною смиканиною, спробами перекричати один одного, суб'єктивними симпатіями та антипатіями. Коли вони всерйоз і надовго — а ще краще, назавжди — увійдуть у ментальність та практику українського політикуму.

Я не перестаю наполягати саме на такій логіці розвитку і вірити саме у такий результат подій та процесів у нашій державі.

Дякую за увагу!

Сприяти всіма засобами свідомому формуванню громадянами своєї волі

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Ранкове засідання 7 вересня

(Початок на 1-й стор.).

До її складу ввійдуть представники усіх фракцій і груп, а також залучатимуться працівники виконавчої влади та Центрвиборчкому. Затим парламентарії розглянули ще два проекти постанов. Про звернення Верховної Ради України до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, закладів, установ і організацій, їх керівників, інших посадових і службових осіб, та звернення Верховної Ради до журналістів, керівників засобів масової інформації, громадських об'єднань та організацій, органів державної влади й місцевого самоврядування. За ці постанови проголосувало відповідно 390 і 391 народний депутат. Зокрема, у першому документі парламент звертається із закликом сприяти всіма засобами свідомому формуванню громадянами своєї волі та безперешкодному виявленню ними громадянської позиції в ході голосування.

Народні депутати обговорили Кодекс про надра і відхилили його як недопрацьований. Відхилено також зміни, запропоновані до закону «Про місцеві державні адміністрації (щодо посадових осіб)».

Парламентарії щиро поздоровили своїх колег Михайла Лободу і Михайла Костенюка з днем народження, побажали їм доброго здоров'я та творчих здобутків на парламентській ниві.

А о 12 годині народні обранці хвилиною мовчання вшанували пам'ять загиблих у місті Беслані {Північна Осетія, Росія}.

Анатолій КАРАСЬ.

ВИБОРИ-2004

Проект змін до закону про вибори Президента України затвердила Центральна виборча комісія. Зокрема, передбачається в разі його затвердження можливість голосувати й тим українцям, які перебувають за кордоном нелегально. Є зміна, що стосується припинення повноважень керівників виборчкомів. Окрім цього, пропонується надати можливість спостерігати за виборами громадським організаціям України.

* * *

Кандидат у президенти Микола Рогожинський відмовився від оприлюднення своєї передвиборної програми в ефірі Національної радіокомпанії, що надавався йому за рахунок держбюджету, повідомило агентство УНІАН. Зокрема, 6 вересня о 21 годині 15 хвилин диктор українського радіо повідомив: «у зв'язку з тим, що він не надав запису й не з'явився у студії, пропонуємо слухачам послухати музику».

Пам'ятник через 60 років після подвигу

Перший в Україні пам'ятник медичній сестрі відкрито у Куп'янську. Прообразом, за задумом автора, стала героїня війни Марія Шкарлетова. У серпні 1944-го вона винесла з поля бою більш як сто поранених бійців і командирів. Усе післявоєнне життя Марія Шкарлетова працювала в Куп'янській райлікарні. Померла вона 2003 року. Пам'ятник медсестрі відкрито перед будинком медичного коледжу, що з цього навчального року носить її ім'я.

Микола КОСИЙ.

Харків.

ФОТОФАКТ

На Байковому кладовищі в Києві відбулася панахида і освячено надгробний хрест на могилі журналіста Сергія Набоки. Оглядача «Радіо «Свобода» і засновника агентства УНІАР було знайдено мертвим 18 січня 2003 року у готельному номері при одній з виправно-трудових установ Вінниці. У складі творчої групи він готував цикл передач про умови утримання ув'язнених в українських в'язницях.

Фото Олександра СИНИЦІ (УНІАН).

Кримська війна, півтора століття тому...

З нагоди цієї дати у Бахчисараї відбудеться мітинг-реквієм та покладання квітів до могил загиблих співвітчизників. В Успенському монастирі справлять молебень за загиблими, у школах проведуть уроки мужності, у бібліотеках працюватимуть виставки «Полководці Кримської війни».

Очікують високих гостей: англійського принца Майкла Кентського, головнокомандувача військово-морських сил Великої Британії адмірала Алана Веста, посла країни Роберта Брінклі й аташе з питань оборони при Британському посольстві Роба Дрюіта. Прибудуть також високі гості з Франції, Італії, Туреччини й Росії. Основні заходи відзначення 150-ліття Кримської війни відбудуться у Севастополі.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

ФОТОФАКТ

Фото Олександра СИНИЦІ (УНІАН).

Юний відвідувач 3-го міжнародного фестивалю антикварних автомобілів «Автофорум—2004», що відбувся 3—5 вересня в Києві, сфотографувався у старому ГАЗ-67 Б 1944 року випуску. У фестивалі взяли участь близько 100 ретроавтомобілів з екіпажами.

Депутат у лікарні, злочинець на волі

У Севастополі вчинено розбійний напад на депутата міськради Григорія Луцая. Увечері він увійшов до темного під'їзду свого будинку по вулиці Совєтській і відразу одержав сильний удар по голові. Нападник викрав у депутата дипломат з документами, мобільний телефон і втік. Григорій Кимович Луцай — керуючий севастопольським відділенням державного «Українського ексимбанку», а в міськраді він очолює комісію з питань бюджету, фінансів і соціально-економічного розвитку міста. Коментувати випадок правоохоронні органи, а також співробітники банку відмовилися. Сам депутат з журналістами поки що спілкуватися не може.

— Стан хворого, який зазнав черепно-мозкової травми, стабільно важкий, — прокоментував самопочуття депутата виконувач обов'язків завідувача відділення реанімації першої міськлікарні Ігор Лученко. — За фактом розбійного нападу порушено кримінальну справу. Палату постраждалого депутата охороняє міліція. За останніми даними, напад вчинено у зв'язку з депутатською діяльністю.

Вл. інф.

ВРОЖАЙ-2005

Поле засівають... банкіри

Перші 10 тисяч гектарів озимого лану засіяно на Вінниччині. Повсюди зерно лягло у зволожений грунт — кінець літа і початок осені ознаменувалися дощами. А це, на думку фахівців, одна із складових гарного врожаю.

У Могилів-Подільському районі один із столичних банків через створену ним структуру взяв у оренду більш як тисячу гектарів пустуючих земель. Роботу отримали мешканці кількох сіл. Тут першими почали сіяти озимі. Готують площі також під цукрові буряки. Це перший випадок в області, коли солідна банківська установа безпосередньо взялася за вирощування сільськогосподарських культур. Раніше банки лише кредитували АПК...

Віктор СКРИПНИК.

Вінницька область.

ФОТОФАКТ

Фото Вадима ЛІСНОГО (Укрінформ).

Брати Полюховичі старанно трудяться на скиртуванні соломи в аграрному орендному приватному сільгосппідприємстві «Великосорочинське» Миргородського району на Полтавщині. А приїхали вони сюди на сезон збирання врожаю із Зарічненського району Рівненської області.

На знімку: зліва направо — брати Андрій, Іван (бригадир), Василь, Володимир і Василь (їхній двоюрідний брат) Полюховичі.

РЕПЛІКА

Безпорадність на тлі олімпійського золота

Визнали, що наші спортсмени успішно представляли Україну на всесвітньому атлетичному форумі. Чого не скажеш про тележурналістів.

На жаль, це стосується практично кожного послання Національної телекомпанії, який узявся коментувати події Олімпіади.

Мова. Шарпанський: «в Маскві», «трідцать три», «накачаних мишц».

Степанищева: «у перемозі є і ваша доля». «Суржик» став візитівкою спортивних коментарів НТКУ.

Словниковий запас. Відома героїня із «Дванадцяти стільців» порівняно зі спортоглядачами НТКУ — Цицерон.

Визначення рівня готовності атлета, скажімо, для Савелія — досвідчений(на), дуже досвідчений(на), недосвідчений(на), молодий(а).

Терещук видала взагалі неперевершену фразу «абсолютно юна двадцятирічна спортсменка».

Побудова речення. Зрозуміло, коли українська мова є іноземною, то людина мислить якоюсь іншою, а тоді перекладає на державну. Ось що виходить.

Шарпанський: «Це спортсмен, ну, по-перше він молодий». Продовження немає, нам залишається здогадуватися, що там ще, окрім молодості.

Зміст сказаного. Відкриття Олімпійських ігор. Чоловічий голос розповідає, що запалювання на воді олімпійських кілець, яке відбувається зараз, вже використовувалося раніше. Але «у греків воно має глибший зміст та інше значення». І все. Жодних пояснень. Що ж ото втнули елліни, залишиться, мабуть, таємницею навіки.

Вимова. Не хрипіти, не гугнявити, чітко вимовляти всі літери. Не шепелявити, не торохкотіти... Є ще багато вимог. Але вони, очевидно, не стосуються спортивних журналістів НТКУ. Даруйте мені, та говорити про це треба, коли людина за професійний інструмент обрала усне слово. Делікатність проблеми утримує від того, аби назвати прізвища. Однак дехто з олімпійських телекореспондентів має елементарні фізичні вади мовного апарату. Треба або виправляти їх, або полишити мікрофона.

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

Інформаційна насиченість. Як вчать майбутніх журналістів, коментатор повинен заздалегідь готуватися до роботи: мати не лише прізвища спортсменів, а й багато допоміжних відомостей. Окрім того, розраховувати, що не кожен слухач, глядач добре орієнтується в усіх видах змагальної програми, не постійно стежить за перебігом подій. Є ще багато прописних істин, які опановує навіть початківець. Репортажі з Олімпіади за змістом майже всі були однакові: на килимі (майданчику, на доріжці...) такі-то атлети. Зараз вони побіжать (попливуть, стрибатимуть...).

Дасаєв: оце зараз виступає румунська спортсменка. На цьому закінчуємо наш репортаж. Який вигляд має турнірна таблиця, де наші? Ні слова.

Інтонаційна забарвленість. Коли слухаєш наших спорткоментаторів, то переконуєшся: відсутня будь-яка школа. Очевидно, жоден із них не брав уроків не лише акторської, а й дикторської майстерності. Звідси якесь неприродне емоційне забарвлення, неточне реагування на ситуацію. До речі, це біда не лише НТКУ. Той самий Свирин, цідячи крізь зуби, із французьким прононсом на якійсь фальшивій піднесеній тональності розповідає і про поразки, і про перемоги.

Робота в кадрі. Помітна недбала режисура. Часом оглядач у розмові з гостем повертається до камери вухом, а то й спиною. Не скажу, що це дуже приємне видовище. Журналіст із своїми запитаннями частіше буває надтрадиційним. Незалежно від того, кого запросили до розмови.

Деякі запи0тання взагалі виходять за межі коректності. У плавчихи, яка пробилася до фіналу, цікавляться: оце вам за тридцять, чи не важко?..

Майже кожного олімпійського чемпіона допитували: кидатиме чи ні заняття спортом; радий, що виграв золото?

Мабуть, найбезпораднішою була Степанищева. Мовний бар'єр вона так і не подолала. Звідси скутість у розмові, одноманітність.

Не все так безнадійно. Є хороші перспективи у Шемберка і Терещук. За умови серйозного, постійного, професіонального тренінгу.

Керівництву НТКУ потрібно, на мій погляд, утворити кваліфікаційну комісію, куди увійшли б режисери, актори, логопеди, мовознавці, спортивні фахівці. Лише за дозволом такого поважного зібрання допускати журналіста до ефіру. Можливо, така комісія вже є. Тоді її робота вимагає коректив.

Анатолій ФЕДОРІВ.

Імені великого скрипаля

В Одесі розпочинається Перший міжнародний конкурс скрипалів імені Давида Ойстраха, надзвичайний талант якого почав розквітати саме в Південній Пальмірі. Журі творчого змагання, до якого увійшли 11 авторитетних музикантів з різних країн, очолив учень Давида Федоровича — професор Олег Криса (США). На участь було подано 118 заявок, однак після ретельного відбору журі допустило до першого туру 40 музикантів із 16 країн. Загалом передбачено три тури творчого конкурсу, в останньому з яких (16—17 вересня) і буде визначено переможців. Лауреати отримають золоту, срібну та бронзову медалі (їх виготовили, до речі, в майстернях Києво-Печерської лаври). Встановлено також цілу низку різних призів і премій.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Наші видавці шукають нові ринки

У російській столиці пройшов XVII московський міжнародний книжковий ярмарок, у якому взяли участь понад 1600 видавництв із 136 країн світу. Українську книгу представляли десятки видавництв із Києва, Харкова, Дніпропетровська, Сімферополя, Львова — такі як «Либідь», «Деснянська правда», «Каменяр», «Мистецтво», «Освіта», «Ранок», «Світ». У рамках фестивалю пройшов «День української книги», в проведенні якого брали участь російські й українські поети і письменники, представники української діаспори в Москві, журналісти. З російськими читачами зустрілися українські письменники Юрко Покальчук, Любко Дереш, Юрій Винничук, головний редактор львівського видавництва «Кальварія» Петро Мацкевич.

Віктор МІЩЕНКО.

Москва.

ФОТОФАКТ

У Музеї однієї вулиці на столичному Андріївському узвозі триває виставка «Роман з дияволом. Булгаков та Сталін», яка присвячена стосункам Майстра з могутнім диктатором. Глядачі побачать матеріали, які ніколи раніше не демонструвалися.

Фото Олександра ВОСКРЕСЕНСЬКОГО.

РАКУРС

Біловодськ багатий на силачів

На міжнародному турнірі з гирьового спорту імені Федора Уманського, що відбувся у районному центрі Біловодськ, зафіксовано шість результатів, які перевищили світові рекорди. Офіційний рекорд України побив 66-літній ветеран спорту Микола Сазонов з Красного Луча. 24-кілограмову гирю він підняв 145 разів. У турнірі брали участь гиревики з України, Росії, Чехії й Угорщини, але перемога в командному заліку дісталася луганцям. Прикметно, що семеро з дванадцяти спортсменів команди — біловодці.

Алла АНТИПОВА.

ВР має працювати на всіх, а не обслуговувати одного кандидата у президенти

Важливо, щоб президентські вибори не посварили країну, а їх результати були отримані так, щоб не виникло підстав їх оскаржувати.

Про це заявив Голова Верховної Ради Володимир Литвин під час зустрічі з другим заступником Державного секретаря США з питань Європи та Євразії Джоном Тефтом. Голова ВР поінформував гостя про те, що п'ять із двадцяти шести кандидатів у президенти України працюють у парламенті. За його словами, нині обов'язком Верховної Ради є створення та забезпечення дотримання єдиних правил для всіх кандидатів у президенти. Співрозмовники погодилися, що демократичні цінності мають бути вищими за інтереси якогось одного політика.

Особливу увагу під час зустрічі сторони приділили співробітництву в Іраку. Джон Тефт подякував Україні за миротворчі зусилля в цій країні. На думку Голови Верховної Ради, питання подальшої присутності українського контингенту в Іраку перебуває нині «на вістрі політичної боротьби». Водночас Володимир Литвин засудив прояви тероризму у світі й поінформував про свою ініціативу запросити сто потерпілих від теракту в місті Беслані дітей для реабілітації до оздоровниць Криму, що належать Верховній Раді.

З ініціативи Голови Верховної Ради було обговорено також низку проблемних питань у відносинах між Україною та США. А саме, йшлося про надання Україні статусу держави з ринковою економікою, вступ до Світової організації торгівлі, скасування поправки Джексона—Веніка, вступ до НАТО. Джон Тефт зазначив, що поступове розв'язання цих проблем входить до кола його обов'язків, і підтвердив готовність до активнішої співпраці в цих напрямах.

Тетяна ПАСОВА.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Учора голова Центральної виборчої комісії Сергій Ківалов зустрівся з другим заступником держсекретаря США з питань Європи та Євразії Джоном Тефтом та послом США в Україні Джоном Хебстом. Під час зустрічі обговорювалося питання майбутніх президентських виборів в Україні.

Головне — якість і системність законодавчого поля

Президентські вибори — надзвичайно складний і відповідальний етап життя нашої держави. На цьому наголосив Голова Верховної Ради Володимир Литвин під час конференції Всесвітньої асоціації юристів, яка об'єднує професійні юридичні асоціації зі 140 країн світу. Ставки надзвичайно високі, — додав він, — виборцям складно буде визначитися з вибором з-поміж 26 кандидатів на головну посаду країни. Саме у цей час парламент, «як чутливий барометр», має реагувати на суспільні процеси і водночас не послабляти свою головну роль як вищого законодавчого органу, — зауважив глава парламенту.

Сьогодні, за словами В. Литвина, важливо модернізувати законодавство, що визначає систему політичного життя. Ця правова дія перетворилася на арену гострих зіткнень. З огляду на це, додав він, важливо почути точку зору міжнародної юридичної спільноти з цього приводу.

Голова ВР наголосив також на необхідності міжнародної експертизи українського законодавства в економічній і політичній сферах. І нагадав, що сьогодні вже проводять експертизу вітчизняного правового поля щодо відповідності стандартам і нормам ЄС. «Нині різні сторони нашого життя регулюють шістдесят тисяч законів. Тому головна проблема сьогодні — якість і системність нашого законодавчого поля», — зауважив він, водночас додавши, що Україні потрібний парламентський контроль за виконанням цих законів.

Олена ГОРБУНОВА.

Проблема, від якої не можна ізолюватися

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин узяв участь у засіданні Ради директорів міжнародної організації «Трансатлантичні партнери проти СНІДу». **Як повідомляє прес-служба ВР**, він висловив вдячність присутнім за роботу, «подвижництво і самовідданість». «Це лихо — СНІД — можна порівняти з «тихим тероризмом», — зазначив він. А проблему, на думку Володимира Литвина, є те, що «ми починаємо звикати, поріг безпеки знизився». На думку Голови Верховної Ради, парламент повинен більше працювати над розв'язанням цієї глобальної проблеми у напрямку законодавчого врегулювання захисту прав хворих на СНІД, їх лікування, таємниці, роботи і житла. «Треба боротися з причиною, а не з наслідками», — наголосив Володимир Литвин. Уряд і парламент, вважає Голова Верховної Ради України, повинні спільно докласти зусиль для створення належних соціальних умов життя інфікованих та їх медичного забезпечення. За словами В. Литвина, особливу увагу слід приділити молоді. «Проблема СНІДу є і буде в полі зору парламенту, — підкреслив він, — адже вона не має кордону і від неї не можна ізолюватися. У Верховній Раді України є розуміння цієї проблеми, і, значить, будуть відповідні дії».

Момент істини і елемент нечесності

За чесні і прозорі вибори глави держави

ОГЛЯД ЛИСТІВ

«Цілком поділяючи думку Голови Верховної Ради В. Литвина «Президентські вибори — це момент істини для українського народу», пропоную таке прочитання: «Створення загальнонаціональної ідеї — це момент істини для українського народу».

Гадаю, що одним із базових пунктів передвиборних програм кандидатів у президенти має стати їхнє бачення перспектив розвитку України. Доцільно, щоб кандидати в президенти, незалежно від партійної приналежності й улюблених ідеологем продемонстрували народу свої інтелектуальні риси і схарактеризували змістовні проблеми в економіці, політиці, соціокультурній сфері. Цілком можливе підписання усіма кандидатами угоди про чесну боротьбу. До такої рамкової угоди треба було б внести пункт про припинення публікацій на час виборної кампанії рейтингів кандидатів. Це пов'язано з тим, що незалежних соціологічних служб не існує. А свідоме і цілеспрямоване введення в оману електорату — це вже елемент нечесності».

Володимир ЗАКРЕВСЬКИЙ, кандидат філософських наук, старший науковий співробітник Південного наукового Центру Академії педагогічних наук України.

Одеса.

***

«Найкращий, найголовніший принцип у програмі кандидата в передвиборній боротьбі за крісло президента — це виключити зі свого виступу хвастощі. Мовляв, він усе зробить для свого коханого народу, якщо його оберуть у президенти. Найкраще конкретно сказати: за що боротиметься — за соціалізм чи капіталізм. Третього не дано. І другий принцип: прийняти клятву перед своїми виборцями, що він чесно працюватиме на посаді президента. Про цьому підписати угоду і там-таки вказати: якщо порушить клятву, «тоді нехай мене спостигне сувора кара, зневага і проклін нашого народу». А якщо Президент не зможе протидіяти натиску олігархів, тоді він має чесно про це заявити і негайно піти у відставку».

Михайло ІНОГДА, ветеран-фронтовик, інвалід II групи ВОВ, ветеран праці.

Ріпки Чернігівської області.

***

«Підписати договір — справа непогана за умови, що всі претенденти на посаду президента будуть приблизно у рівних умовах. А це означає: якщо я, приміром, винятково чесна людина (кандидат на таку посаду і повинен таким бути), але в цей час є Головою ВР чи Кабміну, то на час передвиборної кампанії пішла б у відпустку. Інакше будь-який договір марний.

Деякі кандидати замість власних програм вихлюпують море бруду на своїх опонентів. Тут, гадаю, теж жодний договір не допоможе чесним виборам. А кандидата, який поділяє Україну на Захід і Схід, розпалюючи ненависть серед єдиного народу України, я б вважала зрадником.

Для виконання договірних умов на майбутніх виборах ми, виборці, не повинні бути пасивними. Це може сприяти адмінресурсу проголосувати замість нас. Залишають бажати куди серйознішої уваги і списки виборців, де «мертві душі» часто перетворюються на «живих»...

І все-таки, про якого Президента мріє народ України? Насамперед — про гаранта Конституції.

Людмила СЕРГІЄНКО.

Одеса.

***

«Володимир Литвин, безперечно, правий у тому, що неприпустимо для політиків загальнонаціонального масштабу так вести свою «гру» у президентських перегонах, щоб виграти для себе вибори і програти для свого народу суверенну Україну. Голова ВР так само має рацію, коли говорить, що вибори повинні стати змаганням між програмами кандидатів у Президенти і нехай переможе більш реалістична і перспективна.

Однак компроміс зовсім неможливий, і будь-яка домовленість між політиками-конкурентами практично не приведе до консолідації нації і буде досягнута на міжособистісному рівні коштом національних інтересів України. Якщо в українській політиці всі кандидати в президенти є вочевидь слабкими гравцями і ладні «домовлятися між собою», як зозуля з півнем на роль соловя'я, то це вже «квартет» за Криловим, де віртуозної музики не почуємо.

Нехай кандидати в президенти скажуть, яка буде їх політика проти тіньової економіки, кланів, регіональної відособленості і багатопартійної різношерстості.

У передвиборній кампанії треба правильно ставити політичний акцент — не на особистості кандидата в президенти і навіть на на програми, а на відповідності того чи іншого політики цій високій посаді.

На жаль, Володимир Литвин відіграє роль усіма шанованого миротворця в парламенті і забув про себе як про потенційно можливого політика нової хвилі. Йому від Бога дано глаголом палити серця своїх співгромадян і вести їх як главі суверенної держави не тільки на творчу працю в ім'я національних інтересів.

Запитаймо: «Володимире Михайловичу, чи не краще Вам заявити про своє об'єктивно законне право бути Президентом для консолідованої нації українців, аніж утішати її «компромісами нежиттєздатних кандидатів».

Валерій РУМІЛОВ.

Корюковка Чернігівської області.

***

«Головним принципом програми кожного кандидата в президенти України повинне бути його ставлення до існуючої кричущої нерівності в нашому суспільстві. Багаті стали неймовірно багатими, а бідні, у результаті кримінального привласнення багатими матеріальних благ, стали протиприродно бідними. Що думає кандидат у президенти зробити для подолання такої несправедливості?

Кандидат повинний мати незаплямовану біографію. Це важливо для іміджу нашої країни, авторитету нашого народу. Якими ще моральними якостями повинний відзначатися кандидат? Чесністю і порядністю, справедливістю і твердістю стосовно всіх, незалежно від рангу, батьківською любов'ю і турботою про всіх, байдужістю до надмірного особистого багатства.

Міжнародний авторитет України стрімко падає. Що має намір зробити новий Президент?

Мені незабаром 90 років, і я хотів би ще побачити оновлену нашу стару Україну без мільярдерів і кілерів, без «палацожителів» і бомжів, без благодійників-роботодавців і безправних трудівників. З висоокоосвіченим, культурним, щасливим народом».

Іван РИЖИЙ,

Вінниця.

***

«Піднімати шум, а тим більше скріплювати підписами пакти і угоди про ненапад, це зайвий раз робити із самих себе посміховисько перед світовою громадськістю. Не у всіх кандидатів у президенти є можливість використовувати адміністративний і грошовий ресурси».

Герасим ПОНОМАРЕНКО,

Дніпродзержинськ.

Рік за два

РЕГІОН

*Рівно рік виповнилося, як Дніпропетровську облдержадміністрацію очолив **Володимир ЯЦУБА**. Він повернувся в область саме тоді, коли тут було неспокійно і незатишно, бо зросли ціни на хліб. І було ясно, як на долоні: не зовсім з об'єктивних причин, радше за хотінням та велінням усіляких зернотрейдерів і хлібопекарів. Пізніше стане навіть відомо, що саме у Дніпропетровській області в першу чергу і «накрутили» тепершні елеваторні «магнати». А Володимир Григорович досі пам'ятає, скільки довелося попрацювати, щоб «ситуацію привести до тями».*

А сьогодні ситуація протилежна: сягнула апогею косовиця воістину рекордних за урожайністю ранніх зернових. Та чи заживуть хоч тепер селяни краще? Головне завдання, головна політика облдержадміністрації нині, стверджує Яцуба, за пристойні гроші реалізувати зібране. Не залишити при своїх інтересах тих, хто його вирощував. Держава закупівельними цінами в держрезерв та заставними на зберігання на зернопереробних підприємствах ДАК «Хліб України» створює для цього передумови. Але не більше. Решта залежатиме від місцевих органів влади — чуєте? — щоб селян знову не обвели навколо пальця. Вберегти від цього їх Володимир Яцуба і обіцяє, і гарантує. Все збіжжя, повідомив він, реалізовуватиметься тільки через біржі. І наче добре, що лише дві їх в області отримали дозволи на операції з зерном. Адже на двох буде легше контролювати. І упереджувати будь-які намагання комусь, а не хліборобам наживатися. Посередників з цього процесу, запевняє «губернатор», буде рішуче вилучено, як шкідників-довгоносиків з полів. Натомість регіон налаштований створити у себе, врешті-решт, цивілізований ринок зерна. На підтримку того курсу, який обрав нинішній уряд України.

При нагоді на прес-конференції Яцубу не випадково, звичайно, запитали про його ставлення до таки критичної ситуації, яка склалася саме у ВАТ «Дніпромлин». Як вважає його нинішнє керівництво, безпідставно і геть незаконно підприємством побажав заволодіти інший власник. І задля цього нічим не гребує. Нині цю ситуацію вивчають правоохоронці, й справу буде передано до суду. Зрозуміло, що тільки він і повинен розставити крапки над «і».

А якщо нині в регіоні ледве не навперейми одна одній працює мало не десяток потужних фінансово-економічних груп та компаній, цьому треба лише радіти. Все це на благо регіону, як от приватизація великих промислових комплексів на кшталт «Криворіжсталі» та «Павлоградвугілля». Якщо у такий само спосіб удасться приватизувати і криворізький «Укррудпром», то скарбниця держави від великої приватизації у Дніпропетровській області за цей рік одержить рівно стільки, скільки вся Україна одержала за всі роки роздержавлення свого економічного потенціалу. Уявляєте?

І неважливо, хто та звідки і які інвестори приходять. Не треба боятися й того, що нині потай таки хвилює багатьох в гордій області, яка завжди знала собі ціну. Ті самі металургійні комбінати у Кривому Розі та Дніпродзержинську, частково і гірничо-збагачувальні, а тепер і цілий вугільний басейн потрапили під вплив — точніше, у власність — представників донецького капіталу. Може й через те, що одні доморослі, котрі давали надії, подалися світ за очі в офшорні зони, а інших, чимось невгодних, елементарно розгромили, живого місця не залишивши від них. Але тепер Яцуба говорить про інше. Про те, що головне, щоб і «донецькі» чи ще чиїсь тепер працювали тут за схемами, вигідними регіону і його населенню.

У Дніпропетровську щойно майже у складачну капітально відремонтували «старий» — історичний! — двох'ярусний автомобільно-залізничний міст № 1 через Дніпро. Який відтепер на багато років знову повертає надійний транспортний зв'язок Кривбас—Донбас. А завершується будівництво першої об'їзної — навколо обласного центру — автомагістралі на Київ. В обох випадках це значні вкладення: на десятки мільйонів гривень. Менші гроші тут просто не ходять. Хоч їх усе катастрофічно не вистачає. Однак неминуче буде віднайдено кошти, щоб уже наступного року реконструювати і привести у пристойний вигляд автомагістраль з Дніпропетровська до Донецька.

За рік, що минув при Яцубі, в області, приміром, удвічі менше стало так званих укрaй нелогічно збиткових підприємств. А це означає, що потихеньку, але витісняється тіньовий бізнес та все те неправедне, сумнівне й шкідливе, що його супроводжує. Або ось до кінця нинішнього року, а якщо вдасться, то і раніше, тут наміриилися покінчити з таким ганебним явищем, як заборгованість із виплати людям заробітку. А завдання цілком реальне. Ще п'ять років тому на Дніпропетровщині заборгували працюючому населенню 652 мільйони гривень, три роки тому — 418, а нині —якихось 98 мільйонів. Є різниця?

Потрібно насамкінець докинути, що попри нескінченні неприємності від реалій нашого суперечливого і неоднозначного сьогодення, Володимиру Яцубі вистачило таки року, щоб зажити тут такої поваги і такого визнання, яких з настанням теперішньої епохи в історії краю не знав жоден з його попередників.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

«Кримська троянда» запахла дурманом

25-гектарне поле з майже 300 тисячами буйних кущів дикорослих конопель виявили й знищили співробітники СБУ в господарстві «Кримська троянда» у Білогірському районі автономії.

Такий масштабний кримінальний лан оперативники знайшли на півострові вперше. Район взято під особливий контроль. А керівництву господарства доведеться відповісти за «своєрідні», систематичні відступи від узвичаєних сівозмін за всією суворістю закону, вже повторно — торік коноплянні поля були менші. Нині правоохоронці з'ясовують «агротехніку».

Віктор ХОМЕНКО

Крим.

І жили б ми у Жванці, як у Сінгапурі...

Де ви тепер, жванецькі слідопити? Вася Шлюзар, Толя Голянський, Толя Калмиков! Пригадуєте, як на трипільське плато за річечкою Жванчиком якась дурна голова додумалася загнати бульдозер, щоб видобувати там камінь? Як кинулися ви, школярі, на захист семи гончарних печей! Саме ви викликали й експедицію зі столичного інституту археології. І потім академіки зі Львова, Ленінграда, Києва були почесними жванецькими гуртківцями. А гуртком тим керував ваш учитель історії Борис Михайлович Кушнір. Та такого вчителя від Піренеїв до Уралу — ніде немає!

Де повітря пахне Трипіллям

Тут навіть повітря пахне Трипіллям. Як тут не любити Історію. Та де там! Онде нащадки трипільців засипали сміттям залишки Жванецького замку. Вирішили, що нема кращого місця для сміттєзвалища!.. Де ви, Шлюзар, Голянський, Калмиков?!

Жванець (у давнину Звенеція, Званеч, Званец, Званча) лежить на лівому березі Дністра, при злитті його зі Жванчиком, у «подільській Швейцарії». Давнє село лежало в кінці високого мису, обмеженого з півдня Дністром, а з заходу й півночі — глибокими закрутами Жванчика та Вільшанки. Перші поселення тут датуються IV—II тис. до н. е. З 1962 року археолог Київського історичного музею Тамара Мовша вела тут дослідження і виявила сім унікальних гончарних печей над зрізами кам'яних кар'єрів.

Поселення було значним центром гончарного виробництва Середнього Подністров'я. Посуд робили й для себе, й для обміну з іншими племенами. Версії походження назви Жванець — від слова жван (збан, збанок — глечик) або ж від назви племені жван, що мешкало тут в III—VI столітті нової ери. Обидві версії хороші!

Гончарні печі законсервовані у своєму первісному стані. Згідно з розпорядженням виконкому Хмельницької облради від 5.05.1974 року за №143 встановлено межу охоронної зони в радіусі 50 метрів. Оце й всі охоронні грамоти і весь «вищий пілотаж» державної політики щодо жванецьких пам'яток. Майданчик, на щастя, з усіх боків обмежений Дністром, струмком та полями, ніби оберігається самою природою. А то б дістали й сюди!

М'яч на хвилях історії

...Скільки коштує бойова звитяга? А чимало, якщо за неї платять такою землею. У 1431 року польський король Ягелло за доблесть у боях подарував Жванець лицареві Свичку з Ленчина.

На сплетінні важливих шляхів Жванець не міг бути бідним, бо всяк лишає тут свою копійку. Де жвава торгівля — там купці. Як м'ячик, містечко переходило з рук у руки. І кожен новий володар Жванця дбав про його розквіт. Після Хотинської війни, коли Сагайдачний на тому березі побив турків, пошкоджену фортецю відбудовує Станіслав Лянцкоронський. Та найбільшої руйнації зазнав замок за польсько-козацьких воєн та у період загарбання Поділля турками. Новий форт закладено 25 березня 1692 р. Шість тижнів ціла армія насипала тут вали і зводила оборонні споруди. Уже наприкінці жовтня будівництво завершили. Фортецю назвали «Окопи Гори Святої Трійці». На жаль, досі жванецька твердиня не стала об'єктом грунтовного наукового дослідження. А вона варта того! Якби навіть в її життєписі було лише одне ім'я — Богдана Хмельницького. Саме звідси, з-під Жванця, пішов гетьман до Переяслава.

«Когут піє на три держави...»

Символічний півень живий і нині. Щоправда, шляховики перенесли його «сідало» далі на узвишшя. Старий, дерев'яний стояв біля самісінького кордону, а за Збручем та Дністром жили такі самі українці, але вже іноземці, громадяни інших держав.

Сонне та нудьгуюче царство з «рестораціями» Давидовичів та Гуревичів, котлетами сумнівної якості та лозунгами, які закликали незаможних селян нести курей та яйця до Кооптаха, минаючи приватного посередника — ось таким нікчемним став величний Жванець, коли штучними кордонами порізали ці краї. Містечко стало звичайним селом.

■ ■ ■

Дефіцит патріотизму, вірус байдужості — причина того, що українці навіть на такій славній землі, як оця, дедалі більше стають населенням, якому «усьо равно»?

■

— Чи знаєте, хто такий Степура? — питаю у жванчан.

— Еге ж, в емтеесі робив.

— Та я не про того Степуру, а про соратника Симона Петлюри, жванчанина, котрий був подільським повітовим комісаром.

— Будинок Степур на вулиці Вірменській стояв, там за моєї пам'яті жили вчителі, яким тут надавали квартири, то ми всі так і казали: йдемо до Степури, — розповідає Борис Кушнір. — Учням, звісно, я не міг про нього розповідати, бо загримів би... Та й знав тоді про нього сам дуже мало.

За 13 літ незалежності України Степура не повернувся в Жванець навіть у назві вулиці. Марно цього третій рік добиваються активісти з товариства «Меморіал» та науковець університету Віталій Лозовий.

Невже жванчани приречені на безпам'ятство?! Фортеця заваслюється сміттям. Курган, висипаний на честь Богдана, тісно оточений городами, заріс будяками. Живуть жванчани земними клопотами. Годують корівок та свиней, взимку багато хто, особливо переселенці із затопленої Браги, борються з холоднечею в тутешніх «хмарочосах», збудованих за Брежнєва абияк. Їм не до високих історичних матерій, їм би просто вижити...

Ми не маємо права дорікати їм. У них немає роботи, немає грошей. Вмер навіть знаменитий сирзавод, лікарню зробили відділенням, а в школі помітно поменшало парт.

Та не всім погано: на місці знаменитих битв, де ступала нога Хмеля й Сагайдачного, стоїть «царське село»! Немає влади, яка б зуміла хоч смітникам дати лад, а не те що відстояти землю, на якій мали б закласти меморіал, а не смажити шашлики.

Цьому селу самою Історією судилося приймати гостей, з того й жити не на воді та хлібі, бо ж із дороги державного значення ніхто Жванця не переніс. Немає такого туристичного автобуса з Польщі, який би Жванець обминає. Але у нас жодного путівника чи бодай листівки про цей славний куточок не випущено. Останній апофеоз Жванець пережив, коли Хрущов проїздив через село. Тоді засадили всю дорогу горобинами. Ото й усе.

Формула любові

Розворушити вуглинки пам'яті в селі своєї вчительської юності взявся знову Борис Кушнір, дарма що йому минає вже 83 роки.

Коли хтось звинувачує молодь у байдужому ставленні до рідного краю, він запитайте у того праведника: чи виростив він бодай одного палко закоханого в свою землю юнака чи дівчину?!

Бо ця наука не така проста. А Кушнір цю науку знає. Він, педагог, історик, краєзнавець, автор книг, людина з щедрим та великим серцем, а ще — «найкращий мандрівник усіх часів та народів» зібрав нещодавно в рідній школі своїх колишніх учнів. До Жванця з'їхалися сиві немолоді люди — вони отак не збиралися понад 45 літ. Розповідають про свого Вчителя:

— Він колись відкрив нам, сільським дітям, світ. Дехто з нас навіть поїзда тоді ще не бачив, що вже казати про оперу чи балет. Це були наші перші кроки до культури. Борис Михайлович навчив нас любити Україну...

Ходили ми походами

У 1956 році, коли він починав учити їх «любити Україну» й вів у перший похід за Збруч, батьки відмовляли дітей: там же бандерівці, там же молдавани, та вас там повбивають! Дався взнаки кордон, який проходив Дністром та Збручем!

Алла Полюх розповіла: «І ми пішли. Уперше. Переправилися через Дністер, побачили Хотинську фортецю, потім — велике місто Чернівці. Для нас досі таємниця, коли Борис Михайлович встиг домовитися про всі ті екскурсії! А далі — молдавськими селами, де нас, ще з дому наляканих, приймали дуже гостинно...»

Потім вони ходили Україною, по Дніпру, Волзі, Валдаю...

— Я не став ні істориком, ні географом, — каже Володимир Малайдах. — Закінчив школу із золотою медаллю, мав запрошення одразу на два факультети Київського університету як переможець союзних олімпіад з фізики. Якби не побував у 61-ому, одразу після приземлення Гагаріна, на тому місці на Валдаї, може, і не став би згодом учасником проєкту «Союз-Аполлон»...

— Наша держава, — каже Ванда Савицька, — вчителів не шанує, не думає над тим, хто вчитиме наших дітей і внуків, щоб вони не тікали по закордонах, щоб любили свою землю.

— Якби в Україні було більше таких людей, як Борис Кушнір, ми б жили так, як живуть у багатому Сінгапурі, де нема своєї ні води, ні дерева, ні нафти, але праця і гордість за державу зробили країну заможною, — пристає до розмови Віталій Савчук, який разом із сином ходив у походи за маршрутами, накресленими Борисом Михайловичем. Син став флотським лікарем, бував в усіх країнах світу.

Добру науку дав сотням своїх учнів звичайний сільський учитель. Вони стали не пустословами, а громадянами.

Дефіцит патріотизму, вірус байдужості — причина того, що українці навіть на такій славній землі, як оця, дедалі більше стають населенням, якому «усьо равно»? Радянська держава, хоч також учителя марципанами не балувала (той же Кушнір у Жванці жив по квартирах), але дбала про виховання патріотів. А нинішня держава покладається лише на того ж таки сільського вчителя. Котрий нині не має коштів на книжку чи газету, до смерку товчеться на городі чи коло худоби, щоб вижити. Допоки жива оця цинічна політика — не чекаймо, що із Жванецької твердині візьмуться вивозити сміття, а сільську вулицю, на якій народився комісар УНР Степура, таки назвуть його іменем.

Віра ШПИЛЬОВА.

На знімку: Борис Кушнір у Жванці — завжди дорогий гість.

Фото автора.

Де біля чаю не скучають

ДИВОСВІТ

Їхали ми торік із доктором біологічних наук професором Василем Комендарем на Поле нарцисів, що в урочищі Кереші під Хустом. Я знав, що поважний учений ще й фанатичний еколог. Тож мова зайшла про ще одну унікальну місцину Срібної Землі — чайну плантацію на Червоній горі поблизу Мукачевого. «Знаєте, — сказав тоді професор, — розмова ця не для преси. У тому сенсі, що публікація в газеті послужить антирекламою справі. Бо знайдуться любителі обзавестися чайною рослиною на власній грядці й плантацію знищать». «А коли з цієї теми буде знято табу?» — запитав я. «Тоді, як чайні кущики матимуть охорону». Оскільки нині захисники плантації в особі Мукачівського держлісгоспу вже є, професор погодився на інтерв'ю.

— Як у нас, пане професоре, з'явився закарпатський чай?

— У п'ятдесяті роки минулого століття за вказівкою Сталіна наукові установи взялися за експерименти з вирощування тропічних і субтропічних рослин на півночі, а північних культур — на півдні. Тодішній вождь хотів підтвердити марксистсько-ленінське вчення про те, що соціалізму під силу змінювати природу. Так розпочалося вивчення можливостей вирощування тропічних і субтропічних рослин у Середній Азії, Криму, Молдавії, на Кубані та Закарпатті. Вчені намагалися адаптувати ці рослини в помірних і північних широтах. Екзоти мали пройти всі стадії розвитку й дати життєдайне насіння у нових районах вирощування. У рамках експериментів Закарпаття кваліфікувалося як контрастний регіон із сприятливими кліматичними та екологічними умовами. Тож у Мукачівському районі взялися за адаптацію апельсинів, лимонів, мандаринів, евкаліпту, чайної рослини та інших деревних і чагарникових порід. Щоправда, з апельсинами, лимонами, мандаринами та евкаліптами нічого не вийшло. А з чайними кущами — так.

Ще 1947 року в ботанічному саду Ужгородського державного університету розпочалися досліди з вирощування, акліматизації та інтродукції чайної рослини в екстремальних умовах. Для закладення плантації вибрали Червону гору поблизу Мукачевого, розташовану в зоні вулканічного передгір'я. Там створили базу для керівництва експериментом, заклали 10 експериментальних ділянок. Виділили майже 8 тисяч гектарів земель у передгірній ужгородсько-мукачівській смузі, придатних для вирощування чаю. Протягом 1950—1952 років ці роботи вела регіональна закарпатсько-молдавська експедиція з вивчення чайної рослини. Найвдалішим виявився експеримент на Червоній горі, у зоні дубових та дубово-грабових лісів. Через відсутність фінансування роботи на інших експериментальних ділянках згорнули. А після смерті Сталіна наукові дослідження взагалі занепали.

■ ■ ■

«Знаєте, — сказав тоді професор, — розмова ця не для преси».

■

— І як нині почувається плантація на Червоній горі?

— Ще будучи аспірантом АН України, я зацікавився «чайною» темою. Пощастило почути й доповідь науковців про результати експериментів і навіть продегустувати закарпатський чай, який поряд із грузинським запропонував академік В. Сочава. Всі тоді ради надали смакову перевагу закарпатському. Щодо чайної плантації на Червоній горі, то вона дивом збереглася упродовж майже шістдесяти років. Її площа близько двох гектарів. Це справді безцінний генофонд чайної рослини, що акліматизована в екстремальних умовах. Ця ділянка передавалася від однієї організації до іншої, а подеколи була й без догляду. Опікунами на громадських засадах завжди вважалися кафедра ботаніки та ботанічний сад Ужгородського національного університету. Тепер ділянка заросла ожиною, малиною та бур'янами. Якщо ситуацію не змінити, через кілька років багаторічна робота вчених і вкладені кошти (а це кілька мільйонів карбованців) можуть піти прахом.

— Саме тому ви з колегами вдарили на сполох: «Збережімо чайну рослину!»...

— Так. І звернулися до владних структур щодо фінансування подальших наукових пошуків із вивчення біології адаптованої чайної рослини, її збереження та розмноження, а також створення нових плантацій. Знайшли порозуміння і з Мукачівським держлісгоспом. Наше звернення із закликом берегти це унікальне творіння учених адресоване також усім закарпатцям. Адже дехто викопує рослини для пересадки на власних земельних ділянках, не розуміючи, що чайний кущ пересадки не витримує й гине. Разом з лісівниками ми готові вирощувати посадковий матеріал і реалізовувати його всім, хто хоче мати чайний кущ на власній грядці.

А чайна плантація може стати ще й «родзинкою» для численних туристів краю, адже багато хто захоче побачити це диво. Тим часом науковці кафедри ботаніки на основі чайної рослини вже розробили рецепт тонізуючого безалкогольного напою «Мукачівський замок».

Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Закарпатська область.

ПРОБЛЕМА

Тут з'являється надія

З початку року в Севастополі порушено 230 кримінальних справ, пов'язаних з незаконним оборотом наркотиків, ліквідовано 15 підпільних лабораторій з їх виробництва та 11 наркопритонів. На обліку в соціальній службі молоді стоять 500 осіб, залежних від наркотичного зілля. А за неофіційними даними, їх принаймні всемеро більше...

...От уже восьмий рік у Севастополі діє християнський центр реабілітації «Джерело». А три роки тому в селищі Росошанка центр організував притулок для тих, хто хоче виліковуватися від наркозалежності. Сюди приходять, коли біль, який руйнує особистість, починає брати гору над ефемерним задоволенням від наркотиків. Улітку нинішнього року, вперше за час свого існування, «Джерело» зібрав у Росошанці однодумців — усіх, хто брав участь у його програмах, хто підтримує діяльність реабілітаційного центру.

Наркоманія — хвороба не однієї людини, страждає вся родина, котра має чи то боротися з лихом, чи то змиритися і пристосуватися до свого чада, якого спіткало лихо. Тому в центрі реабілітації часті гості — друзі і близькі тих, хто спізнав гірке задоволення наркотиків.

Християнська програма реабілітації розрахована на три місяці, а місцем її реалізації Росошанку обрано не випадково. Село віддалене, до міста дістатися важко. Але все одно втікають, рецидиви часті. Однак повторне лікування і реабілітація більш успішні. У «Джерелі» радо приймають і новачків, і тих, хто вже один раз побував тут, але знову зірвався. Приклад сильних, які вже рік-три-п'ять ведуть здоровий спосіб життя, надихає новачків, котрі заплуталися у павутині дурману. У програмах реабілітаційного центру за час його існування взяли участь 150 чоловік, третина з них повернулася до нормального життя.

Недержавний центр реабілітації «Джерело» активно співробітничає з центром соціальних служб для молоді при міськдержадміністрації. Пенітенціарна система направляє сюди осіб, які мають досвід уживання наркотиків, засуджених умовно. Наркозалежні приходять у центр, щоб навчитися відновлювати зв'язки із соціумом після медикаментозного лікування в наркологічному відділенні психіатричної лікарні, з яким «Джерело» теж підтримує ділові контакти.

У севастопольському християнському центрі працюють хлопці, яким добре знайомі проблеми наркотичної залежності, — вони самі свого часу пройшли програму реабілітації в «Джерелі». І хоча існує він на пожертвування, дуже обмежений у коштах, волонтери не втрачають надії, що міська влада візьме центр, який довів ефективність своєї роботи, під свою опіку.

Світлана КАЛИНОВСЬКА.

Севастополь.

Два дні в гостях у Середньовіччя

В один із перших, ще теплих, днів вересня на столичній Оболоні лунали досить не характерні для XXI століття звуки. Ревіння фанфар і горнів, дзенькіт сталі об сталь, тупіт копит і мелодійне рокотання струн. У шоу-парку «Золоті ворота тисячоліть» розпочинався фестиваль «Спадщина». Тут зібралися ті, хто не забув, що майбутнє тісно пов'язане і виходить з минулого. Що за давніх часів зручностей було менше, але часом — набагато більше любові, честі, поваги і відданості.

У тіні макета Золотих воріт можна було зустріти людей практично з усіх куточків України, а також з Росії і Білорусі. Досить було і глядачів, які на два дні занурилися в атмосферу середньовіччя, що інтригує. Демонстрували свою майстерність вершники, змушуючи згадати, що до автомобіля кінь був практично незамінний у побуті людини. У неабияких сутичках сходилися воїни, захищаючи честь сюзерена і прекрасних дам. А деякі з дам, одягнувшись у нелегенькі обладунки, захищали свою честь самі, не довіряючи сильній статі. Вражали вишуканими історичними костюмами і фантастичним вбранням. Пропливали пари у витончених танцях, які хвилювали. Оспівували красу жінок баладами і збуджували кров чоловіків маршами барди і менестрелі. Давненько в Києві не було дійства такого розмаху. Роз'їжджалися учасники втомлені, але задоволені. І нехай організаторам не все вдалося ідеально, хочеться вірити, що після фестивалю люди повернуться додому трохи добрішими, м'якшими, романтичнішими і терплячішими. І життя стане світліше.

Юрій ПЕРЕБАЄВ.
Фото автора.

НавколоЕколо

Ми і вони...

Людина — господар природи, та в негоду відкриває парасольку, а з настанням холодів кутається в шубу... При цьому наші «менші брати» почуваються досить комфортно в природі. Вони набагато досконаліші за нас, і інколи життя їхнє здається доцільнішим. У ньому немає зайвої суєти — лише дотримання законів природи, а не переслідування фальшивих цінностей. Хоча тварини, виховані в неволі, поводяться стосовно людини зовсім інакше, ніж їхні дикі родичі. Вражає абсолютна довіра. Вони притискаються теплим бочком, обіймають лапками і віддано дивляться оченятами-намистинками. Після цього важко зрозуміти мисливців. Задумуєшся над тим, що полювання, хоча і супроводжується красивими ритуалами, але це все-таки вбивство...

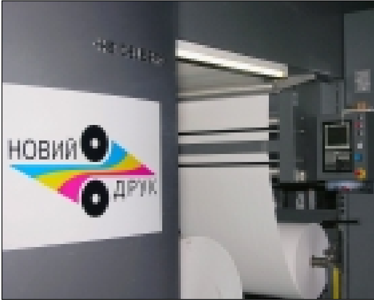
У міських парках живуть білки, і якщо постукати двома горішками, вони збігаються по частування. Беруть горішок із рук, відбігають, ховають його і відразу повертаються. Виходить взаємовигідне спілкування: білки вирішують продовольчу проблему, а люди отримують радість від спілкування з цим милим звірком. Та, на жаль, зустрічаються серед підростаючого комп'ютерного покоління бажаючі постріляти з «воздушок» по живих мішенях. Пояснюють це просто: просидівши день у комп'ютерному клубі, надивившись віртуальної смерті, хочеться подивитися, як це в житті?

Малята тварин граються, щоб перейняти у дорослих прийоми захисту, нападу, полювання. Щоб навчитися виживати. Одне слово, граються, щоб підготуватися до дорослого життя. А чому навчаться підлітки, які стріляють (годинами!) у комп'ютерних клубах?

Сергій ГЛАДКЕВИЧ.
Фото автора.

Новий друк для вітчизняної книги

На поліграфічній карті України столична компанія «Новий друк» з'явилася порівняно недавно. Свій відлік підприємство бере з 1997 року. Але за досить короткий термін компанія вийшла на одне з передових місць у своїй галузі. Все це — завдяки динамічному розвитку і орієнтації на найсучасніше обладнання та найпередовіші технології.

Минулого тижня «Новий друк» урочисто презентував книжково-журнальне виробництво. Численні гості, серед яких були народні депутати України, зокрема, Валерій Пустовойтенко, Олег Зарубінський, представники міської та районної влади, міністерств, відомств, видавництв, засобів масової інформації на власні очі переконалися, що на обладнанні компанії «Новий друк» можна сміливо продукувати українську книжку на рівні найсучасніших світових вимог. Тут встановлено першу в Україні лінію з виготовлення книжок BL-500 фірми «Stall». Це особлива гордість компанії «Новий друк».

Як і ще одна споруда — стадіон для міні-футболу, який компанія презентувала також цього дня. Варто відзначити, що аналогів йому в Україні немає. Майданчик 40х20 метрів має штучне покриття. Споруджено трибуни з пластиковими сидіннями на 300 місць, є по-сучасному оформлені роздягальні, душові, літнє кафе. Одне слово, створено всі умови і для спортсменів, і для глядачів. До речі, цей унікальний стадіон споруджено силами трудового колективу компанії «Новий друк», де з перших днів створюються умови не тільки для продуктивної праці, а й для гарного відпочинку.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

«ЛІКАРНЯНИЙ ЛИСТОК»

— Здрастуйте, безплатний лікарю! — Здрастуйте, безнадійно хворий!

Унікальний засіб для схуднення... гаманця

ІСТОРІЯ ХВОРОБИ

Ігор Судариков не вважав себе наївною людиною. Він чудово знав ази бізнесу і розумів, що сліпо вірити рекламі не варто. Однак і він став жертвою телевізійної реклами.

Ігор Миколайович — гладкий чоловік. Його повнота — наслідок хвороби. Дається взнаки операція, що її переніс на щитовидній залозі. Щоб тримати себе у рамках своєї ваги, доводиться постійно приймати спеціальні ліки і сидіти на дієтах. Інакше стрілка домашніх терезів безапеляційно додає кілограми...

Побачивши по телевізору рекламу нового східного препарату Юй-шу, Ігор Миколайович вирішив спробувати — може, це саме те, що треба. Зателефонував за зазначеним на екрані номером телефону і довго розмовляв з менеджером «унікального засобу для схуднення». Потенційний клієнт повідав представникові фірми про свої проблеми, розповів свою історію хвороби, пояснив, що він не простий пацієнт, який бажає скинути кілограми, що позбавлення від зайвої ваги в його випадку життєва необхідність. Його вислухали і запевнили, що пропонований препарат саме те, що треба, і пообіцяли позитивний ефект (позбавлення від 16—22 кг) протягом декількох місяців. Судариков придбав заповітні упаковки. Йому пощастило: покупку оформили на дружину і в переддень 8 Березня продали зі знижкою. Але все рівно сума вийшла досить значна, більш як дві тисячі гривень. Продаж препарату проходив удома в клієнта. На пам'ять про це Судариков одержав бланк із сумнівним штампом і підписом постачальника.

Протягом декількох місяців Ігор Миколайович чесно дотримувався схеми прийому препарату, але, на жаль, не дочекався бажаного результату, а навіть поправився на 3,5 кілограма. Клієнт знову телефонує представникам фірми (на той час його вже «вели» по телефону кілька консультантів) і розповідає про свої сумніви з приводу дієвості східних ліків. Клієнта заспокоюють, мовляв, ваш організм очистився і приготувався до схуднення. Треба продовжувати приймати наш диво-препарат і ви схуднете. На жаль, дива не сталося. Тоді, знову ж у телефонній розмові, Ігоря Миколайовича запевнили, що він, мабуть, незвичайний пацієнт і йому необхідний особливий курс лікування. А для цього треба лягти в стаціонар і під наглядом досвідчених лікарів його пройти протягом двох—трьох місяців. Звичайно, всі послуги платні. Продовжувати дискусії на цю тему клієнт не став, а зажадав повернути йому гроші за ліки, які залишилися в нього. За словами Сударикова, він хотів розійтися з представниками фірми, що торгує Юй-шу, полюбовно, без скандалу і образ. На таке примирення з клієнтом фірма не пішла. Ігор Миколайович, сподіваючись захистити свої права споживача, почав власне розслідування стосовно продавців «унікального засобу». Він розробив цілий план боротьби з несумлінними торговцями східних пігулок і ознайомив з ним своїх кривдників. Однак ті відмовилися повернути гроші клієнту. Ігор Миколайович збирається з'ясувати стосунки з продавцями препарату через суд.

Колаж Олексія КУСТОВСЬКОГО.

Хвороба регіон не вибирає

За півріччя на Луганщині зафіксовано майже 3,5 тисячі жителів, що поповнили 40-тисячну армію онкохворих. Високу смертність від раку зареєстровано в таких великих промислових містах, як Рубіжне, Лисичанськ, Антрацит, а також у сільськогосподарських районах — Білокуракинському, Марківському і Лутугинському. Найчастіше діагностують злоякісні пухлини легень, шкіри, молочної залози, шлунка. Загалом від раку нинішнього року на Луганщині померло 2,3 тисячі осіб.

Алла АНТИПОВА.

Сучасні палати

У терапевтичному відділенні кам'янець-подільської лікарні №2 встановили євровікна, що вельми дивувало перехожих. Де тепер на таку «широку ногу» оновлюються місцеві лікарні?! З'ясовується, це реалізовується проект «Сучасні палати», який швидко стає реальністю завдяки місцевим меценатам.

Дізнавшись про ідею віддати цілий поверх під вісім комфортабельних сучасних палат для ветеранів та інвалідів війни, обізвалося чимало підприємців. З міської скарбниці на це виділено 300 тисяч гривень, ще 50 тисяч додано з бюджету розвитку.

Віра ШПИЛЬОВА.

Хмельницька область.

НА ПРИЙОМІ

Уже вересень, а ми тільки зібралися у відпустку. Ми з чоловіком уже люди похилого віку і погано переносимо спеку. Тому вибрали відпочинок «дикуном» в оксамитовий сезон. Збираю в дорогу аптечку. Знаю, з якими проблемами доведеться боротися — в мене геморой. Хотілося б одержати рекомендації фахівця щодо безпечного лікування цієї хвороби.

Оксана Іванівна Д.

Житомир.

— За даними статистичних досліджень, на геморой страждає кожен четвертий житель України. Це захворювання часто діагностують у жінок, котрі народжували, водіїв, людей похилого віку, тих, хто працює сидячи чи має важкі фізичні навантаженням, — коментує професор проктолог Олександр Пойда. —Болючі симптоми у ділянці заднього проходу можуть спровокувати розлади шлунково-кишкового тракту, гостра їжа, нераціональне харчування, зловживання алкоголем, а також антисанітарні побутові умови. На жаль, більшість з перерахованих причин захворювання є невід'ємним атрибутом «дикого» відпочинку.

Щоб уникнути таких болісних симптомів, як біль, запалення геморoїдальних вузлів, анальне свербіння, дискомфорт, та інших проявів геморою своїм пацієнтам ми рекомендуємо натуральний препарат Реліф. Ліки містять масло печінки акули, цілющі властивості якої відомі більш як 200 років. Воно має здатність прискорювати процес загоєння тканин, підвищує місцевий імунітет. До складу масла печінки акули входять вітаміни A, D, E, залізо, цинк, мідь, які в комплексі забезпечують швидке зникнення неприємних симптомів геморою. Олія какао, кукурудзяна і мінеральна олії, використовувані як натуральна основа для свічок і мазі, сприяють загоєнню мікротравм і тріщин. Завдяки такому складу ліки одночасно усувають сверблячку, печіння, знижують інтенсивність запалення, зменшують кровоточивість, стимулюють загоєння тріщин.

Зі мною цього не станеться?

Жоден з нас не може бути впевнений, що йому не загрожує туберкульоз

ДІАГНОЗ

Лікарі вже не перший рік б'ють на сполох. Кількість хворих на туберкульоз щороку зростає, недуга перестає бути бідою неблагополучних верств населення. 37 тисяч випадків захворювань і майже 10 тисяч смертей від туберкульозу на рік — чи можна тепер бути впевненим, що ти в безпеці? Проте у свідомості людей все ще залишається міф: зі мною цього не станеться. Чи не тому 31 відсоток хворих помирають удома?

Юля — юрист за фахом — не підозрювала про свою недугу. На її підкашлювання звернув увагу «колега по цеху», за іронією долі — патологоанатом. Перевірка підтвердила: туберкульоз. Місяці на лікарняному ліжку, пігулки, ін'єкції, обстеження, смерть сусідки по палаті, від чого, здавалося, божеволієш... Для Юлі страшний діагноз, можна сказати, — в минулому. Якщо чесно — не в останню чергу завдяки фінансовим можливостям родини.

Про фінанси загалом і про матеріально-технічну базу протитуберкульозних закладів зокрема йшлося на селекторній нараді, проведеній Міністерством охорони здоров'я України. Національну програму боротьби із захворюванням на туберкульоз на 2002— 2005 роки фінансують за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів. З державного бюджету — закупівля вакцини та протитуберкульозних препаратів (у тому числі для закладів пенітенціарної системи). На плечах місцевих бюджетів — рентген-плівка, хімічні реактиви, медикаменти. А також зарплата лікарів-фтизіатрів і харчування для хворих.

В Україні діє 469 протитуберкульозних закладів, де є понад 25 тисяч лікарняних ліжок. Однак у жодному з них площа на одне ліжко не відповідає вимогам. Норма — 7,5 кв. м. А на Івано-Франківщині в середньому — 4, в обласному диспансері Одещини, що в Білгород-Дністровському — 2 кв. м. Чверть усіх профільних лікарень потребують капітального ремонту. У більшості закладів немає вентиляційних систем, не знезаражуються стічні води.

Головний державний санітарний лікар Ольга Лапушенко під час селекторної наради вимагала від представників облдержадміністрацій, начальників обласних управлінь охорони здоров'я конкретних відповідей. Вони й були чіткі, тільки не завжди втішні.

Приміщення бактеріологічної лабораторії Київської міської протитуберкульозної лікарні №2 підготовлено найкраще, а от саму лікарню треба закривати — в операційних грибок, дах десять років чекає ремонту. Як бути? З'ясувалося, доведеться і ще трохи почекати: ремонт лікарні заплановано на наступний рік.

Кременчуцька міжобласна протитуберкульозна лікарня при виправній колонії №69 розрахована на 200 місць, а реально там перебувають до 500 пацієнтів. Очисних споруд немає — забруднені стоки багато років скидають у міську каналізаційну мережу без очистки і дезінфекції. Будівництво очисного комплексу розпочато у 2002 році. Проте нині грошей не виділено, роботи не ведуть...

А в Полтаві протитуберкульозний диспансер зводять уже 20 років. Коли закінчиться довгобуд? Першу чергу споруди планують завершити у вересні, а на добудову усього комплексу треба шість мільйонів гривень. У місцевому бюджеті грошей катма, держава теж допомогти не може.

А що скаже міське управління охорони здоров'я Керчі, де хворі отримують щоденне харчування на 1 гривню 35 копійок за потреби 9 гривень?! Керч каже, що у міському бюджеті не затвердили більш як 1,85 гривні на день. А в Міністерстві охорони здоров'я Криму стверджують, що їм вдалося дотягти до 5,8 гривні тільки за рахунок спонсорських коштів.

Узагалі, повноцінне харчування хворих на туберкульоз — одна з найважливіших складових лікування. Проте в жодному регіоні денні витрати на їжу недотягують до потрібних дев'яти гривень. У Львівській області — 3—4 гривні, у Сумській — від 1,8 до 4,93 гривні, Херсонській — від 2,5 до 4.

На селекторній нараді говорили і про незахищеність лікарів-фтизіатрів, і про спроби розв'язати проблему туберкульозу у в'язницях, і про позитивний досвід створення єдиного об'єднання протитуберкульозних закладів у Запоріжжі, про результати роботи 10 пересувних та 19 стаціонарних флюорографів у Миколаєві. Попри низку поки ще не розв'язаних проблем, відчувалася спільна зацікавленість і розуміння того, що проблему туберкульозу не можна відсунути на потім.

Ірина БУЛАНЕНКО.
Мал. Олександра МОНАСТИРСЬКОГО.

Щогодини у світі від туберкульозу помирає 800 людей

У 2002 році від усіх форм туберкульозу в Україні померло 9894 людини, у 2003 —9465, а за п'ять місяців нинішнього року — 4710. Найбільше смертельних випадків у Донецькій, Дніпропетровській, Одеській областях.

Середній вік українських фтизіатрів — 60 років. У 1990 році на туберкульоз захворіли 30 лікарів, у 2000 зафіксовано 715 таких випадків, а 2003-го жертвами палички Коха стали 850 фтизіатрів.

Під «Лікарняним листком» підписалася Ольга ВАУЛІНА.

ОГОЛОШЕННЯ

ДАЛІ БУДЕ

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

Від ведучої

Здається, ми вже робили сторінку «Далі буде» на тему «Нове — це добре забуте старе». Але ця істина така щедра на приклади, а кожен із тих прикладів таїть у собі стільки перспектив, що — чому б не повторити? Адже призабути можна все, що завгодно: якусь хорошу книжку або цілу літературу, просту й нормальну людську доброту, інструмент якийсь дідівський. А потім натрапиш на щось із забутого — а воно свіже, бери, користуйся! Отже...

Євдокія ПОДОРОЖНЯ

«Українська література» потрібна нам як повітря»

— Ми чудово знаємо класиків (навіть тих, про кого довго мовчали), а от повної картини про сучасну українську літературу в нас немає, — каже Ірина Косилова, завідувачка відділу мистецтв Севастопольської центральної дитячої бібліотеки імені Аркадія Гайдара, яка тільки-но повернулася з фестивалю української книги, що відбувався у Феодосії. Ірина Юріївна розповіла, що на кримський форум, організований Асоціацією українських письменників, суспільством «Просвіта», комітетом з інформації АРК, приїхали поети, прозаїки, видавці з різних регіонів країни: поет Ігор Римарук (президент асоціації), поетеси Ольга Довгоп'ят і Тетяна Петровська з Києва. Львів представляла головний редактор «Видавництва Старого лева» Мар'яна Савка. Феодосійці і гості фестивалю зустрічалися з письменниками і поетами Маріаною Кияновською, Валерією Норченко, Євгеном Білоусовим і іншими. З великим інтересом знайомилися з біографією Василя Стуса, слухали відновлений запис його живого голосу. А книжкові виставки познайомили з новими виданнями, переможцями всеукраїнських конкурсів «Книга року».

— Нам, бібліотекарям, як повітря потрібна українська література, — підкреслила Ірина Косилова. — Тому хочеться подякувати Асоціації укранських письменників і феодосійцям за чудово організований форум. Тепер ми краще орієнтуватимемося в національній літературі, перш ніж замовити для бібліотеки ту чи іншу книжку для юного покоління.

Світлана КАЛИНОВСЬКА.

Севастополь.

ФОТОПОГЛЯД

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Першим інструментом цивілізованого людства був, безумовно, віник! Цей шляхетний інструмент пережив тисячоліття й досі вірно служить нам...

Цього дня

- 1380 р. Куликовська битва.
- 1884 р. У Києві пройшла масова антиурядова демонстрація студентів університету та слухачок Вищих жіночих курсів.
- 1907 р. Перша в Росії автогонка — Миколаїв—Одеса.
- 1914 р. На Львівщині загинув у бою льотчик Петро Нестеров, основоположник техніки вищого пілотажу.
- 1924 р. Народилась підпільниця Любов Шевцова ("Молода гвардія").
- 1944 р. Радянські війська вступили на територію Болгарії.
- 1959 р. Збудовано газопровід Дніпропетровськ—Кривий Ріг.
- 1989 р. Установчий з'їзд Народного руху.

КОЛЕКЦІЇ

Збираємо експонати

Кінний плуг і трактори довоєнних часів можна побачити в Харкові майже в центрі міста. Утім, це не новий пункт збору металобрухту, а перші експонати музею сільгосптехніки. Сам музей — критий ангар площею 600 квадратних метрів із прозорим дахом — відкриють наступного літа. Співробітники місцевого сільгоспуніверситету на місці майбутнього музею заклали капсулу з посланням нащадкам: про те, яким був Харків у ювілейний рік. Дістати послання з-під землі в університеті планують через чверть сторіччя, у рік століття аграрного вузу, **повідомляє наш власний кореспондент Микола КОСИЙ.**

***

А ось мешканцеві села Вершина Друга Смирновської сільради Куйбишевського району на Запоріжжі — зварювальнику Віктору Каплію вдалося зібрати на своєму робочому місці, у ремонтній майстерні, унікальні експонати. Їх Віктору Васильовичу привезли із навколишніх полів місцеві механізатори. Це — своєрідний музей про війну. Тут — гільзи снарядів, патронів, залишки боєприпасів. А ще металеві захисні каски — радянські й німецькі. Є навіть кайзерівський шолом із шпичаком. Такі знахідки — не рідкість для полів поблизу Вершини Другої. Саме тут, у верхів'ї річки Берди, точилися запеклі бої у жовтні 1941 і у вересні 1943, **повідомляє Костянтин ПРИЧИНЕНКО.**

ЗАПОВІДНІ МІСЦЯ

У Суботові, біля трьох криниць

На пагорку, неподалік колишнього родового маєтку Богдана Хмельницького стоїть Іллінська церква, побудована коштом самого гетьмана. Якщо мандрівник, оглянувши храм і замчище батька Хмеля, попростує левадами вздовж річки Суботі, то через півтора-два кілометри прийде до не менш знаменитої історичної пам'ятки «Три криниці».

У глибокій долині очам відкриваються потемнілі дубові цямрини. До них від села ведуть круті кам'яні сходи та місток через Суботь. Тут, в оточенні верб та ясенів, нуртують у трьох криницях потужні джерела. Через кілька метрів їх струмки виходять на поверхню землі і напоюють прозорою водою річечку. Хто і коли викопав ці криниці, розповідають народні перекази і легенди. Ось одна із них.

Жив на гетьманському хуторі старий козак. Він добре знався на травах і зцілював людей від недуг та усіляких напастей. Був столітній запорожець ще й характерником. Він вказав тоді ще сотникові Богданові Хмелю, де закопано шаблю Наливайка. З нею, «матір'ю запорозькою», воював гетьман від Жовтих Вод до Варшави і повернувся до Суботова неушкодженим.

Якось після тяжкої битви привезли до характерника трьох рубаних-перерубаних побратимів гетьманових. Заходився старий виходжувати козаків. Напоював їх зіллям, промивав рани живою водою. Одужали відважні лицарі. Богдан Хмельницький щедро подякував суботівському патріархові. І наказав у тому місці, де брав чарівник із джерельця воду, викопати три криниці та облаштувати козацький шпиталь.

Перекази про «криниці Запорозькі» передавалися від діда до внука. А в радянські часи запопадливі історики перекроїли їх на свій лад. Мовляв, викопали криниці на честь непорушної дружби трьох братніх народів — українського, російського та білоруського. Підвищена увага до «символу єднання» допомогла впорядкувати місцевість, провести наукові дослідження. Вода у криницях справді виявилася лікувальною, з великим вмістом срібла.

Нині «Три криниці» — історико-гідрологічний об'єкт, що входить до Національного історико-культурного заповідника «Чигирин». Кожен мандрівник може загадати біля них три найзаповітніші бажання і вони обов'язково збудуться...

На знімку: воду з криниць п'ють дерев'яним черпаком, який місцеві жителі називають чигирем.

Лідія ТИТАРЕНКО.
Фото автора.

Черкаська область.

Божій птиці на землі не сидиться

На запитання «Навіщо вам голуби?» Микола Васильович відповідає:

— Ви музику слухаєте? Ви від цього щасливі? А я щасливий, коли чую воркування голубів і бачу їх політ над своїм будинком. П'ять тисяч років тому людина приручила дикого скелястого голуба, щоб не бути самому. Щоб запускати птаха в небо, стежити за його польотом і мріяти піднятися в бездонний простір. Я голубами займаюся із семи років. Вони стали невід'ємною частиною мого життя. Вірите, коли побачу красивого птаха, ніч не сплю...

Микола Васильович Овчаренко про голубів може говорити довго і цікаво. За годину бесіди я стільки довідалася про прекрасного божого птаха! До речі, краща приватна колекція в СНД — у співачки Людмили Зикіної. Голубами захоплюється нинішній Прем'єр-міністр України, а колишній керівник СБУ Леонід Деркач очолює Всеукраїнську Асоціацію голубівників.

У світі майже 540 порід цього птаха, у Миколи Васильовича — тільки 27. Усі вони унікальні. Ось «голуб луганський» — порода місцева, але вона є всього у трьох колекціонерів області. Під час війни луганський голуб зник. Кажуть, граціозного птаха німці вивезли до рейху, оцінивши його льотні здібності, вміння чітко орієнтуватися і повертатися додому. Сьогодні фахівці намагаються його розвести, та дається це на превелику силу.

Узагалі проблема потомства стоїть, мабуть, на другому місці, після проблем з магнітними полями, хижаками і хворобами. Породистий голуб коштує до 500 доларів і більше. Але, придбавши заповітну парочку (зазвичай за кордоном), можна і не дочекатися від неї потомства. Опинившись в інших умовах, птах або погано несеться, або несе яйця, які не дають пташенят.

Певно, вважає Микола Васильович, на заході використовують стимулюючі препарати, яких в Україні немає. Одне слово, купувати дорогих голубів — ризик. Але утримування голубів не бізнес, а задоволення, і за нього треба платити. Микола Васильович на утримання голубника з 200 особин витрачає майже всю пенсію. Дружина за це не свариться, адже сама фанатично голубів любить. Поважає захоплення батьків і син. Коли бачить, що батько «занедужав» якою-небудь новою пташкою, підкидає йому грошей.

Микола Васильович Овчаренко, як керівник Луганського обласного народного клуба голубівників, любителів співочих і декоративних птахів, зазначає, що останнім часом вочевидь підвищений інтерес до голубиного спорту. У клубі зареєстровано до 200 власників. Це дало можливість брати участь у міжнародних змаганнях, приймати колег з далекого зарубіжжя, проводити в Луганську ярмарки-виставки, куди приїжджають голубівники з Росії.

...Раніше за часи змагань власники голубів втрачали до 20 відсотків своїх вихованців. А у вік комп'ютерів і мобілок втрати збільшилися до 70 відсотків. Магнітні поля збивають птаха з курсу. Він летить до фізичного виснаження, доки не згорить.

Вихованець Миколи Васильовича прилетів додому з Москви за десять годин. Із Петербурга летів півтори доби. Цей голуб прожив 19 років і був дуже відданий хазяїнові. Утім, вони віддані не хазяїнові, а гнізду. Саме домівка, голубка, пташенята змушують голуба летіти без перепочинку сотні, тисячі кілометрів.

Останнім часом стало модно використовувати голубів під час одруження. Виходять молодята з загсу — а над ними злітає в небо зграйка білих красивих птахів. Микола Васильович каже, що в такий спосіб голуби піднімають почуття на ім'я «любов». Нехай так і буде.

Алла АНТИПОВА.

Луганськ.

На знімку: Микола Васильович і його дружина Тетяна зі своїми вихованцями.

Хто знає, що без крил літає

БОЙКІВСЬКІ ЕТЮДИ

Якщо вам захочеться поласувати фореллю в бойківських краях, навідайтеся до Славського держлісгоспу. На його території нині облаштовують форельне господарство. Чи ставкова форель буде така смачна, як річкова? Скуштуйте — з'ясуйте. І затямте: від кількості спожитої вами риби почасти залежатиме стан навколишніх лісів і лісового господарства. Бо держава недостатньо фінансує лісову галузь, отож доводиться заробляти за рахунок переробки лісу, заготівель, інших видів діяльності. Одне слово, панове, їжте форель і бережіть ліс. Він нам ще знадобиться.

Не випадково саме Славський держлісгосп приглянувся австрійцям під «Карпатиленд». Мабуть, вони побачили, що європейських технологій, лісових доріг і мостів через річечки тут не бракує. Працівники Славського держлісгоспу отримують одну із найвищих у галузі зарплату. Про передовий досвід цього лісгоспу вже розповідала наша газета. Додам, що Петро Андрійович щоразу дивує якимись новаціями. Забезпечив усіх лісничих службовими мобільниками — для оперативного керівництва. Випускає «свою» газету «Сколівські бескиди» — цілком професійну, видрукувану на гарному папері. Чи не облаштувати тут корпункт «Голосу України»? Та схоже, що в Славській окрузі хатинок на продаж уже нема. Натомість один за одним виростають оточені мурами котеджі із дорогими іномарками на обійстях. У Славському і довкола селища, казали мені, одна сотка землі коштує близько 600 умовних одиниць. Не-ці-ка-во! Мені б дикої природи, дикої...

Мальовничі краєвиди «дикої» природи показував заступник голови Сколівської районної ради Олексій Тренич. Він запросив мене до старовинного села Тухольки. Тут живе дівчинка, якою опікуються влада і добрі люди. Вона народилася без рук. Миле дівча. Гарні, молоді й здорові, непитущі батьки. І на тобі! За які гріхи? Дівчинка, отримавши солодкі гостинці, спритно зняла обгортку з цукерки пальчиками

ніг і ногою ж піднесла її до рота. Те саме, наслідуючи старшеньку, зробила молодша сестричка, хоча вона має ручента. Про дівчинку-каліку розповіли свого часу місцеві ЗМІ, й відтоді до Тухольки звідусіль почали надходити листи й подарунки. Одна пані зі Львова написала дівчинці: «бачиш, у пташок також немає ручент, але ж вони літають!»

Коли прочитала ці рядки з листа під «акомпанемент» схлипування бабусі (вона не перестає плакати — відколи народилася онука), усі польоти фантазії щодо блаженства у хатинці під смерекою видалися мені звичайнісінькими примхами, котрі треба чимскоріш викинути з голови...

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Сколе—Турка—Львів.

На фото: автор і асистент.

Адреса корпункту: 79026, Львів, вул Стрийська, 76-в, кв. 13, тел. 238-76-26.

Голос України

Редактор номера Віталій СУДДЯ.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

(р) Платні матеріали.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»

Зам. 0311165. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: http://uamedia.visti.net/golos

Передплата на газету «Голос України» (on-line) за адресою: www.dnepropochta.dp.ua; www.presa.ua

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»